

Regeringens proposition 2015/16:163

Elsäkerhet

Prop.
2015/16:163

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 7 april 2016

Stefan Löfven

Ibrahim Baylan
(Miljö- och energidepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en elsäkerhetslag där nya bestämmelser om elinstallationsarbete ingår tillsammans med de nuvarande bestämmelserna om elsäkerhet i 9 kap. ellagen (1997:857) och bestämmelserna om skadestånd i 10 kap. 1–8 §§ ellagen.

De nya bestämmelserna innebär i huvudsak att alla företag som utför elinstallationsarbete ska ha en auktoriserad elinstallatör och ett egenkontrollprogram som säkerställer att arbetet utförs på rätt sätt och av personer med rätt kompetens, att företag som utför elinstallationsarbete på någon annans anläggning måste anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten, att tillsynsmyndigheten beslutar om auktorisation för elinstallatörer efter ansökan och att det bara är personer med auktorisation som elinstallatör och personer som omfattas av ett företags egenkontrollprogram som får utföra elinstallationsarbete, med vissa specificerade undantag.

Propositionen innehåller också ett förslag till ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse. Genom ändringen tydliggörs ansvaret för tillsyn över elsäkerhet i hotell- och pensionatrörelser.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2017.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till elsäkerhetslag	4
2.2	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	13
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse	16
3	Ärendet och dess beredning	17
4	Utgångspunkter för förslagen	17
5	Elinstallationsarbete	20
5.1	Tillämpningsområde	20
5.2	Elinstallatör – ett reglerat yrke	21
5.3	Krav för utförande av elinstallationsarbete	24
5.4	Kompetensnivåer för elinstallationsarbete	29
5.5	Krav på allmän aktsamhet	30
5.6	Egenkontroll	32
5.7	Tillsyn	33
5.8	Sanktioner	35
5.9	Information och register	37
6	En samlad elsäkerhetslag	39
7	Elsäkerhet i hotell- och pensionatrörelse	41
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	42
9	Konsekvensanalys	43
10	Författningskommentar	46
10.1	Förslaget till elsäkerhetslag	46
10.2	Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)	58
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse	59
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Elsäkerhet – en ledningsfråga (SOU 2014:89)	60
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag	63
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	75
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	76
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	89
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 april 2016	93
	Rättsdatablad	94

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. elsäkerhetslag,
2. lag om ändring i ellagen (1997:857),
3. lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrvärelse.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till elsäkerhetslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag syftar till att främja hög elsäkerhet och minska risker för att el orsakar personskada eller sakskada.

Särskilda bestämmelser om elektromagnetisk kompatibilitet finns i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet.

Ordförklaringar

2 § Med *elektrisk anläggning* avses i denna lag en anläggning för produktion, överföring eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den.

Om olika delar av en och samma anläggning har skilda innehavare, anses varje sådan del som en särskild anläggning. Om en anläggning för användning av el är ansluten till en eller flera andra sådana anläggningar och anläggningarna har samma innehavare, ska anläggningarna anses som en och samma anläggning.

3 § I denna lag avses med

starkströmsanläggning: en elektrisk anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,

elektrisk utrustning: en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, överför, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning, och

säkerhetsbrist i el: el som inte är så säker som skäligen kan förväntas.

4 § Med *elinstallationsarbete* avses i denna lag arbete som avser

1. att utföra, ändra eller reparera en elektrisk starkströmsanläggning,
2. att fast ansluta en elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning, eller
3. att koppla loss en elektrisk utrustning från en starkströmsanläggning som utrustningen är fast ansluten till.

5 § I denna lag avses med

elinstallationsföretag: en näringsidkare som yrkesmässigt utför elinstallationsarbete, och

elinstallatör: en fysisk person som är auktoriserad att utföra elinstallationsarbete.

6 § Den som innehar en starkströmsanläggning ska se till att

1. det fortlöpande kontrolleras att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada, och

2. arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen görs på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot personskada och sakskada.

7 § Om en tillkommen elektrisk anläggning kan vålla personskada eller sakskada eller driftstörning genom inverkan på en annan redan befintlig elektrisk anläggning, ska innehavaren av den förstnämnda anläggningen vidta de åtgärder som behövs vid den anläggningen för att förebygga sådan skada eller störning.

8 § Om en tillkommen elektrisk anläggning kan vålla sakskada genom inverkan på en redan befintlig naturgasledning, som det krävs koncession för enligt naturgaslagen (2005:403), ska innehavaren av den elektriska anläggningen vidta de åtgärder som behövs vid den anläggningen för att förebygga sådan skada.

9 § Om det på en elektrisk ledning eller en skyddsanordning som hör till den ledningen ska utföras arbete som är farligt på grund av närhet till en luftledning för starkström och innehavaren av den förstnämnda ledningen begär det, ska innehavaren av starkströmsledningen ta den ur drift så länge som det är nödvändigt för arbetet.

10 § Den som begär ett driftavbrott enligt 9 § ska ersätta den kostnad och skada som avbrottet medför för innehavaren av starkströmsledningen.

11 § Den som innehar en starkströmsanläggning med en spänning som överstiger 1 000 volt mellan fasledare där det vid enfasigt fel kan uppkomma jordslutningsström med större styrka än 500 ampere och får kännedom om att det har tillkommit en elektrisk anläggning för svagström eller för starkström med en spänning av högst 1 000 volt mellan fasledare, ska vidta de åtgärder som behövs vid den förstnämnda anläggningen för att förebygga skada eller störning.

Åtgärderna ska vara ändamålsenliga för att förebygga att anläggningen genom induktion eller förhöjda markpotentialer påverkar den andra anläggningen och orsakar person- eller sakskada eller annan störning än ljudstörning.

12 § Om en innehavare av en tillkommen anläggning har orsakat att kostnaden för åtgärder enligt 11 § blivit väsentligt högre än nödvändigt, ska innehavaren svara för merkostnaden.

Prop. 2015/16:163 **13 §** Vid tillämpningen av 7, 8, 11 och 12 §§ ska en elektrisk anläggning anses tillkomma

1. när den tas i bruk och, om olika delar av anläggningen tas i bruk vid skilda tidpunkter, varje sådan del anses som en särskild tillkommen anläggning, och

2. om den flyttas eller ändras i fråga om utförande eller drift och därigenom ökar risken för skada eller störning.

14 § Om nödvändigt skydd enligt 7, 8 eller 11 § kan uppnås med bättre verkan eller till lägre kostnad genom någon åtgärd vid en annan anläggning ska innehavaren av den anläggningen utföra åtgärden.

Den som utfört åtgärden har rätt att få ersättning för de utgifter som varit nödvändiga av den som enligt 7, 8 eller 11 § är skyldig att vidta åtgärder. Om åtgärden inneburit en fördel för anläggningen i form av minskning av utgifterna för dess underhåll och drift eller annan stadigvarande förbättring av driften, ska ersättningen minskas i motsvarande mån.

15 § Om ett område för sjötrafik i avsevärd omfattning kommer att trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än en elektrisk ledning medger, är innehavaren av ledningen skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för åtgärderna.

Skyldigheter i fråga om elektrisk utrustning

16 § Den som tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar, distribuerar eller installerar en elektrisk utrustning ska se till att utrustningen uppfyller gällande säkerhetskrav.

17 § Den som innehar en elektrisk utrustning ska se till att den underhålls på ett godtagbart sätt och används på ett sätt som inte riskerar säkerheten.

18 § Den som använder en elektrisk utrustning ska försäkra sig om att den är säker för användning.

19 § Den som innehar en elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning ska se till att

1. det fortlöpande kontrolleras att utrustningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada, och

2. arbete som utförs på eller i anslutning till utrustningen görs på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot personskada och sakskada.

Auktorisation för elinstallationsarbete

20 § Den som har tillfredsställande utbildning och praktisk erfarenhet och är lämplig ska efter ansökan ges auktorisation som elinstallatör.

Auktorisation ges för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av sådant arbete.

21 § Tillsynsmyndigheten prövar frågor om auktorisation av elinstallatörer. Prop. 2015/16:163

22 § Den som uppfyller de villkor för tillfällig yrkesutövning som gäller enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som meddelas i anslutning till den lagen ska vid tillämpningen av denna lag anses vara auktoriserad.

Elinstallationsföretag

23 § Ett elinstallationsföretag måste ha minst en auktoriserad elinstallatör som ska verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

24 § Ett elinstallationsföretag ska

1. utöva egenkontroll över arbetet enligt ett egenkontrollprogram som säkerställer att elinstallationsarbete utförs enligt de krav som ställs i denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, och
2. se till att elinstallationsarbete endast utförs av en elinstallatör eller av någon som omfattas av företagets egenkontrollprogram enligt 1.

Skyldighet att anmäla elinstallationsarbete

25 § Ett elinstallationsföretag som ska utföra arbete på andras anläggningar ska anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Anmälan kan göras för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av sådant arbete. Arbetet får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Utförande av elinstallationsarbete

26 § Elinstallationsarbete ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada.

27 § Elinstallationsarbete får utföras endast av

1. en elinstallatör som är auktoriserad för arbetet, eller
2. någon som omfattas av företagets egenkontrollprogram enligt 24 §.

Ansvar för skada som orsakas av el från en starkströmsanläggning

28 § Om en personskada eller sakskada orsakas av el från en starkströmsanläggning, ska innehavaren av den starkströmsanläggning som elen senast kommit från ersätta skadan. Skadeståndsansvaret gäller även om det inte följer av allmänna skadeståndsbestämmelser.

Första stycket gäller inte

1. den som innehar en starkströmsanläggning för produktion av el där generatormotorn har en märkeffekt om högst 50 kilovoltampere,
2. den som innehar en starkströmsanläggning som är avsedd för användning av el och som tillförs el med en spänning av högst 250 volt

Prop. 2015/16:163 mellan en ledare och jord eller, vid icke direkt jordat system, mellan två ledare,

3. om skadan skett på en annan elektrisk anläggning eller på en naturgasledning som det krävs koncession för enligt naturgaslagen (2005:403), eller

4. om starkströmsanläggningen utgörs av en inrättning för godsbefordran eller är avsedd för en sådan inrättnings behov och skadan uppkommit på egendom som har blivit mottagen för sådan befordran.

Ansvar för skada som orsakas av säkerhetsbrist i el

29 § Om en personskada eller sakskada orsakas av säkerhetsbrist i el som satts i omlopp från en elektrisk anläggning med egen generator eller transformator, ska anläggningens innehavare ersätta skadan.

I fråga om sakskada gäller första stycket endast skada på egendom som till sin typ vanligen är avsedd för enskilt ändamål och som den skadelidande vid tiden för skadan använde huvudsakligen för enskilt ändamål.

Avtalsvillkor som inskränker skadeståndsskyldigheten är utan verkan.

30 § Skadeståndansvaret enligt 29 § gäller inte den som

1. visar att elen sattes i omlopp utanför en näringsverksamhet,

2. gör sannolikt att säkerhetsbristen har uppkommit efter att elen sattes i omlopp,

3. visar att säkerhetsbristen beror på att elen måste stämma överens med tvingande föreskrifter som har meddelats av en myndighet, eller

4. visar att det med hänsyn till det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då elen sattes i omlopp inte var möjligt att upptäcka säkerhetsbristen.

Ansvar för skada vid driftstörning

31 § Om en personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada orsakas av att el från en elektrisk anläggning stör driften vid en annan elektrisk anläggning och störningen uppstått till följd av uppsåt eller vårdslöshet hos innehavaren av den förstnämnda anläggningen, ska den innehavaren ersätta skadan.

Ägares skadeståndsansvar

32 § Ägaren till en elektrisk starkströmsanläggning som upplåtit nyttjanderätten helt eller delvis till någon annan svarar ändå för skada som ska ersättas enligt denna lag som om ägaren är innehavare. Ägaren är dock inte ansvarig med annan egendom än den som har upplåtits.

Om ägaren har betalat ersättning i ett sådant fall som avses i första stycket får ägaren kräva tillbaka den av nyttjanderättshavaren.

33 § Vid bestämmande av ersättning för skada enligt 28, 29 eller 31 § ska 5 kap. skadeståndslagen (1972:207) tillämpas.

När ersättning för sakskada bestäms enligt 29 § ska ett belopp om 3 500 kronor avräknas.

Skadelidandes medvållande

34 § Om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skada, ska

1. i fråga om ersättning enligt 28 § första stycket eller 31 §, bestämmelserna om jämkning i 6 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207) tillämpas, och

2. i fråga om ersättning enligt 29 §, skadeståndet bestämmas efter vad som är skäligt.

Preskription

35 § Talan om ersättning ska väckas

1. i fråga om ersättning enligt 28 § första stycket eller 31 § inom två år från det att skadan inträffade, och

2. i fråga om ersättning enligt 29 § inom tre år från det att den som vill ha ersättning fick eller borde ha fått kännedom om att fordringen kunde göras gällande, dock senast tio år från det att den som påstås vara skadeståndsskyldig tillhandahöll elen.

Den som inte väcker talan i tid har inte rätt till ersättning enligt de angivna bestämmelserna.

Tillsynsmyndighet

36 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) ska utöva tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Tillsynen omfattar inte bestämmelserna om skadestånd i 28–35 §§.

Upplysningar och handlingar

37 § Tillsynsmyndigheten har rätt att få de upplysningar och ta del av de handlingar som myndigheten begär för tillsynen.

Tillträde och provning

38 § För tillsyn har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

39 § Om det behövs för tillsynen, får tillsynsmyndigheten hos den som tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar eller distribuerar

- Prop. 2015/16:163 en elektrisk utrustning ta ut ett eller flera exemplar för provning av elektrisk utrustning som
1. är avsedd att anslutas till en elektrisk anläggning, eller
 2. har införts eller ska införas på marknaden.

40 § Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen enligt 38 och 39 §§.

Förelägganden

41 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att de föreskrifter som omfattas av tillsynen ska följas.

Ett sådant föreläggande gäller omedelbart och får förenas med vite.

42 § Om någon inte följer ett föreläggande enligt 41 §, får tillsynsmyndigheten besluta att rättelse ska göras på bekostnad av den som föreläggandet riktas mot.

Förbud

43 § Tillsynsmyndigheten får

1. förbjuda användning av en elektrisk anläggning som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå,

2. förbjuda tillhandahållande eller användning av elektrisk utrustning som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå eller som inte är kontrollerad, provad, besiktigad eller dokumenterad enligt gällande föreskrifter, och

3. helt eller delvis förbjuda tillhandahållande av elinstallationstjänster som inte uppfyller kraven i denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, om ett föreläggande enligt 41 § inte följts och det finns skäl att befara att det medför fara för elsäkerheten.

Ett förbud enligt första stycket gäller omedelbart, får förenas med vite och får verkställas.

Återkallelse av auktorisation

44 § Tillsynsmyndigheten får återkalla eller inskränka en auktorisation som har getts enligt 20 §, om elinstallatören visar oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete eller på annat sätt visar sig uppenbart olämplig för auktorisationen.

En auktorisation får återkallas eller inskränkas för viss tid.

Varning

45 § I stället för att återkalla eller inskränka en auktorisation får tillsynsmyndigheten i mindre allvarliga fall varna en elinstallatör.

46 § Den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från kraven i denna lag.

Bemyndiganden

47 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. beskaffenhet, placering, provning, kontroll, besiktning, användning och skötsel av elektriska starkströmsanläggningar och elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning samt om arbete på eller i anslutning till sådana anläggningar och sådan utrustning,
2. tillståndsplikt eller anmälningsplikt för uppförande, ändring eller borttagning av starkströmsanläggningar,
3. skyldighet för innehavare av nätkoncession enligt ellagen (1997:857) eller en starkströmsanläggning att anmäla olycksfall eller driftstörningar,
4. skyldigheter vid framdragande av svagströmsledning,
5. säkerhetskrav som avses i 16–18 §§,
6. skyldigheter i fråga om information som ska följa med elektrisk utrustning,
7. skyldigheter att i fråga om elektrisk utrustning vidta skadeförebyggande arbete och vidta åtgärder när det finns anledning att anta att sådan utrustning inte överensstämmer med säkerhetskraven,
8. vilken utbildning och praktisk erfarenhet som krävs för att bli auktoriserad som elinstallatör,
9. de slag av elinstallationsarbete för vilka auktorisation kan ges enligt 20 § andra stycket och de för vilka anmälan kan göras enligt 25 §,
10. vad ett egenkontrollprogram ska innehålla,
11. avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag,
12. ersättning för uttaget prov enligt 39 § och om skyldighet att ersätta kostnaderna för provningen, och
13. sådana undantag från kraven i 16–27 §§ som det finns särskilda skäl för.

Straff

48 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot

1. en skyldighet som en innehavare av starkströmsanläggning eller elektrisk utrustning har enligt 6 eller 19 §,
2. krav för att få utföra elinstallationsarbete enligt 27 §, eller
3. ett förbud enligt 43 § första stycket 3.

49 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot skyldigheten att ha auktoriserad elinstallatör enligt 23 §,
2. bryter mot skyldigheten att ha egenkontrollprogram enligt 24 § 2,
3. utför elinstallationsarbete utan att ha gjort anmälan enligt 25 §, eller
4. bryter mot ett säkerhetskrav i 16, 17 eller 18 § eller en föreskrift som meddelats med stöd av 47 § 5, 6 eller 7.

50 § Till ansvar enligt denna lag ska inte dömas i ringa fall eller om gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken.

51 § Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande får inte dömas till straff enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Förverkande

52 § En elektrisk anläggning eller elektrisk utrustning som varit föremål för brott enligt denna lag ska förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för sådan egendom kan värdet av egendomen förklaras förverkat. Även utbytet av brott enligt denna lag ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Överklagande

53 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 20, 37–39 och 41–46 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.
 2. Den som med stöd av äldre föreskrifter har fått behörighet som elinstallatör ska vid tillämpningen av denna lag anses vara auktoriserad enligt 20 §.

2.2 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)¹

dels att 9 kap., 10 kap. 1–8 §§ och 12 kap. 4 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 10 kap. 1, 2 och 4–9 §§ ska utgå,

dels att 1 kap. 1 §, 12 kap. 1, 3 och 5 §§ och 13 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 10 kap. ska lyda ”Avbrottsersättning”,

dels att rubriken närmast före 12 kap. 4 § ska lyda ”Särskilt om tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet”,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 12 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna lag ges föreskrifter om elektriska anläggningar, om handel med el i vissa fall *samt om elsäkerhet*.

I denna lag ges föreskrifter om elektriska anläggningar *och* om handel med el i vissa fall.

Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2017:000).

11 kap.

12 a §

Bestämmelser om ansvar för skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2017:000).

12 kap.

1 §³

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, *såvitt avser*

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, *när det*

¹ Senast lydelse av

9 kap. 2 § 2007:217

9 kap. 2 a § 2009:23

9 kap. 9 § 2009:23

10 kap. 1 § 2007:217

12 kap. 4 § 1998:665.

² Senaste lydelse 2008:265.

³ Senast lydelse 2011:712.

Prop. 2015/16:163 frågor om *elsäkerhet och driftsäkerheten* hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer. *gäller* frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 och 10 kap. samt 11 kap. 1–12 §§ och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

3 §⁴

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser *elsäkerhet eller* driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, 1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,
2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, eller
3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

5 §

För tillsyn som avser *elsäkerhet eller* driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

Om det behövs för tillsynen avseende elsäkerhet, får tillsynsmyndigheten hos tillverkare, importörer, grossister och detaljhandlare för provning ta ut ett eller flera exemplar av en anordning, avsedd att anslutas till en elektrisk anläggning, eller elektrisk materiel som har införts eller skall införas på marknaden.

För tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

⁴ Senaste lydelse 2011:712.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning för uttaget prov och om skyldighet att ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provning.

Polismyndigheten *skall* lämna det biträde som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten *ska* lämna det biträde som behövs för tillsynen.

13 kap.

1 §⁵

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §,
2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 11 §,

eller
3. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § andra stycket eller 9 kap. 1 § andra stycket.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 2 kap. 17 §.

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §,
2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 11 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet
1. bryter mot 2 kap. 17 §, *eller*
2. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § andra stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

⁵ Senaste lydelse 2006:926.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse¹

*dels att 11 § ska upphöra att gälla,
dels att 18 § ska ha följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

Till penningböter döms den som
underlåter att

*a. fullgöra anmälningsskyldighet
enligt 8 §;*

*b. enligt 11 § föranstalta om
undersökning eller anskaffa eller
förvara intyg.*

Till penningböter döms den som
*inte fullgör anmälningsskyldighet
enligt 8 §.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1975:599.

² Senaste lydelse 1991:293.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 22 augusti 2013 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över bestämmelserna om elektriska installationer. Utredningen tog namnet Elbehörighetsutredningen.

Utredaren överlämnade i december 2014 sitt betänkande *Elsäkerhet – en ledningsfråga* (SOU 2014:89). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Miljö- och energidepartementet (dnr M2015/00283/Ee).

Den 11 januari 2013 gav *Elsäkerhetsverket* in en skrivelse till Regeringskansliet med en begäran till regeringen om att upphäva bestämmelserna om *elsäkerhet* i 11 och 18 §§ lagen (1966:742) om hotell- och pensionärerelse (dnr M2015/00061/Ee). Skrivelsen har remissbehandlats med Rikspolisstyrelsen och *Visita*. Ingen av remissinstanserna har haft något att invända mot förslaget.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 februari 2016 att inhämta *Lagrådets* yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. *Lagrådets* yttrande finns i *bilaga 5*.

Regeringen har i propositionen i huvudsak följt *Lagrådets* förslag. Regeringen behandlar *Lagrådets* förslag i avsnitt 5.3 och i författningskommentaren. I förhållande till *lagrådsremissen* har också några redaktionella ändringar gjorts.

4 Utgångspunkter för förslagen

Det är viktigt att elinstallationsarbete utförs så att risken för person- eller saksador, liksom för störningar i driften av elektriska anläggningar, minimeras. Därför är elinstallationsarbete ett reglerat yrke i Sverige. Detta innebär bland annat att den som utför elektriska installationer måste ha ett särskilt tillstånd, s.k. *behörighet*. Det finns ett antal olika klasser av *behörighet*, beroende på vilket arbete den behörige ska ha kompetens för. Den som har fått *behörighet* kallas *elinstallatör*. *Elsäkerhetsverket* har i uppdrag att meddela *behörighet* att utföra elinstallationsarbete och är tillsynsmyndighet för personer med sådan *behörighet*. Varje år behandlar *Elsäkerhetsverket* cirka 1 800 *behörighetsansökningar*. I praktiken utförs merparten av allt elektriskt arbete i Sverige inte av *elinstallatören* själv utan av s.k. yrkesmän, som arbetar under *elinstallatörens* överinseende. Enligt en studie som *Elsäkerhetsverket* utförde 2013 uppskattas antalet verksamma yrkesmän i Sverige till cirka 55 000. Merparten, cirka 40 procent, arbetar för elinstallationsföretag. Andra stora verk-

Prop. 2015/16:163 samhetsområden som sysselsätter yrkesmän är installation av luftvärme, ventilation och säkerhet, tung industri samt eldistribution och elproduktion.

Nuvarande regler om elsäkerhet

Grundläggande bestämmelser om elsäkerhet finns i 9 kap. ellagen (1997:857). Utöver detta har regeringen meddelat föreskrifter om elektriska installationer i elinstallatörsförordningen (1990:806), om elektrisk materiel i förordningen (1993:1068) om elektrisk materiel och om elektriska anläggningar i starkströmsförordningen (2009:22). Regler om skyddsåtgärder finns också i kungörelsen (1958:558) om elektrisk svagströmslednings anordnande i förhållande till starkströmsledning.

Nuvarande regler om elinstallationsarbete

Bestämmelser om behörighet för installationer av elektriska starkströmsanläggningar finns i elinstallatörsförordningen (1990:806). Förordningen har sitt stöd i 9 kap. 1 § ellagen (1997:857) men utfärdades ursprungligen med stöd av 15 § ellagen (1902:71 s.1).

Syftet med förordningen är att förebygga risk för skador på person och egendom till följd av bristfällig eller felaktig installation av elektriska starkströmsanläggningar (1 §). En elektrisk starkströmsanläggning är en elektrisk anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för personer eller egendom (2 §). Förordningen gäller vid elinstallationsarbete som avser utförande, ändring eller reparation av elektriska starkströmsanläggningar eller som avser fast anslutning av en anordning till en starkströmsanläggning och losskoppling av en fast ansluten anordning från en sådan anläggning (3 §). Elinstallationsarbete får utföras endast av den som fått behörighet av Elsäkerhetsverket eller av en yrkesman under överinseende av en behörig installatör under förutsättning att de är anställda i samma företag (6 §). Elinstallatören ska se till att yrkesmannen har tillräckliga kunskaper och färdigheter och ansvarar för att det arbete som yrkesmannen har utfört är kontrollerat innan anläggningen tas i bruk (7 §). Det finns inte några formella krav på den som ska arbeta som yrkesman.

Elsäkerhetsverket har meddelat föreskrifter om bl.a. vissa undantag från förordningen och om olika behörighetsklasser och om kunskapskrav och praktik för dessa (ELSÄK-FS 2013:1). Föreskrifterna innehåller också bestämmelser om behörighet efter erkännande av yrkeskvalifikationer och yrkeserfarenhet som förvärvats i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Bestämmelser om straff för den som bryter mot 6 eller 7 §§ eller mot föreskrifter meddelade enligt 8 § elinstallatörförordningen finns i 13 kap. ellagen.

Elsäkerhet är också i många fall en viktig del av en god arbetsmiljö vilket innebär att även arbetsmiljölagstiftningen är relevant i sammanhanget. Utöver den reglering som finns i lagstiftningen har arbetsmarknadens parter gjort överenskommelser i kollektivavtal.

Samtliga nordiska länder har reglerade yrken för elinstallationsarbete. I alla länderna, utom Island, finns också ett krav på registrering eller auktorisation av den som avser att driva verksamhet som innebär utförande av elinstallationsarbeten. I Danmark har man ett krav på auktorisation av sådan verksamhet, i Finland gäller en anmälningsskyldighet till tillsynsmyndigheten och i Norge ställs ett krav på registrering.

Reglerna om elinstallationer behöver bli bättre

Elsäkerheten i Sverige är i grunden god, men det finns potential för förbättringar inom vissa områden. Ett sådant område är lagstiftningen kring elinstallationer. Bestämmelserna härstammar från år 1919 och har justerats vid flera tillfällen (främst 1939, 1975 och 1990). Dagens regelverk baseras dock i hög utsträckning på de ursprungliga bestämmelserna. Regelverket har med åren blivit relativt svåröverskådligt och det finns ett behov av att förtydliga ansvarsförhållandena mellan företag, elinstallatör och yrkesman. Också utformningen av behörighetssystemet är i behov av en översyn. Konsumenternas ställning behöver stärkas och tillsynsmyndighetens möjligheter att utöva tillsyn behöver förbättras. Det har länge diskuterats om systemet blivit omodernt i takt med att elanvändningen ökat, elektriska installationer både blivit vanligare och mer komplicerade samtidigt som rörligheten hos elinstallatörer och yrkesmän blivit större och företagsstrukturen ändrats.

Regeringen gav därför den 21 augusti 2013 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på bland annat vilka krav som ska ställas på den som ska utföra en elektrisk installation. Till utredningen har en expertgrupp varit knuten med representanter för Elsäkerhetsverket, elektrikerfacket och arbetsgivarna, tung industri, elnätsinnehavarna, Villaägarna och Statens skolverk. Betänkandet *Elsäkerhet – en ledningsfråga* (SOU 2014:89) överlämnades till regeringen den 13 januari 2015. Betänkandet innehåller förslag som bland annat innebär att alla företag som utför elinstallationsarbete ska ha både en auktoriserad elinstallatör knuten till verksamheten och ett egenkontrollprogram som säkerställer att arbetet utförs på rätt sätt och av personer med rätt kompetens. I förslaget ersätts det individuella överinseendet med krav på företagets egenkontrollprogram. Förslaget innebär bl.a. att konsumenten kommer att kunna kontrollera att ett elinstallationsföretag finns med i ett register på Elsäkerhetsverkets webbplats. De delar som rör elsäkerhet samlas också i en egen ny lag, *elsäkerhetslagen*.

Bättre överskådlighet och tydligare ansvarsförhållanden

Även om elsäkerheten i Sverige i huvudsak är god är regelverket svåröverskådligt. Ansvarsförhållandet mellan företag, elinstallatör och yrkesman behöver förtydligas.

Någon samlad reglering av elsäkerhet finns inte för närvarande. För att ge dessa frågor ökad tyngd och då en sammanhållen reglering av elsäkerhet kan öka överskådligheten och förenkla tillämpningen av bestämmelserna behöver reglering samlas.

Den nuvarande ordningen med att elinstallatör är ett reglerat yrke har fungerat väl och bör behållas. Ansvaret för att bedriva elinstallations-

Prop. 2015/16:163 arbete på ett sätt som uppfyller de krav som ställs för säkra elinstallationer behöver dock knytas till verksamheten och den som tillhandahåller elinstallationstjänsten, dvs. elinstallationsföretaget.

Det finns i dag inget krav på att elinstallationsarbete ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Det behövs en allmän aktsamhetsregel för elinstallationsarbete.

För att säkerställa att elinstallationer uppfyller de krav som ställs med utgångspunkt i aktsamhetskravet, samt att det utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper, behövs bestämmelser om elinstallationsföretags egenkontroll.

Bättre förutsättningar för tillsyn och starkare konsumenter

Tillsynsmyndigheten behöver ges bättre möjligheter att utöva tillsyn och konsumenternas ställning behöver stärkas. Anmälningsskyldighet behöver införas för företag som utför elinstallationer på någon annans anläggning.

5 Elinstallationsarbete

5.1 Tillämpningsområde

Regeringens förslag: Kraven för att få utföra elinstallationsarbete ska omfatta arbete på elektriska starkströmsanläggningar samt arbete som avser fast anslutning av en elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning och losskoppling av en fast ansluten elektrisk utrustning från en starkströmsanläggning.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens. Utredningen föreslår dock att det i lagen tas in en uttrycklig bestämmelse om undantag för arbete på fartyg, luftfartyg, fordon för elektrisk järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- och trådbussdrift, övriga fordon och anordningar.

Remissinstanserna: *Transportstyrelsen* stöder utredningens förslag men anser att det såväl i Elsäkerhetsverkets som i Transportstyrelsens regelverk saknas regler för elinstallationsföretag som ska utföra elinstallationsarbeten på fartyg. Transportstyrelsen efterlyser ett bemyndigande för en lämplig myndighet att utfärda föreskrifter för elinstallationsföretag som endast tillfälligt utför elinstallationsarbeten på ett fartyg.

Skälen för regeringens förslag: I utredningsdirektiven angavs att sådant arbete som utförs på fartyg, luftfartyg, fordon för elektrisk järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- och trådbussdrift, övriga fordon och anordningar bör avgränsas från utredningens uppdrag, eftersom sådana verksamheter regleras i speciallagstiftning. Elsäkerhetsverkets föreskrifter omfattar i dag inte elinstallationsarbete på sådana fartyg, fordon och anordningar. Bakgrunden till att sådant arbete är undantaget är flera. Inom vissa områden finns EU-direktiv eller internationella konventioner och andra avser sådana anordningar som inte är avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning. För att undvika dubbelreglering bör, i likhet med det som redan gäller i dag, den föreslagna regleringen om krav för att utföra elinstalla-

tionsarbete inte omfatta arbete på fartyg, luftfartyg, fordon för elektrisk järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- och trådbussdrift, övriga fordon och anordningar. Det som faller utanför regleringen behöver dock inte räknas upp i lagtexten. Avgränsningen kan göras genom att definiera elinstallationsarbete som arbete på en elektrisk starkströmsanläggning samt arbete som avser fast anslutning av en elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning och losskoppling av en fast ansluten elektrisk utrustning från en sådan anläggning.

Tillämpningsområdet för reglerna om elinstallationsarbete begränsas således av definitionen av elektrisk anläggning. Med elektrisk anläggning avses, kort uttryckt, en stationär anläggning som t.ex. ett kraftverk, ett ledningsnät eller en annan stationär anläggning för produktion, överföring eller användning – men inte förbrukning – av el. Elektrisk utrustning som t.ex. kablage, annan elinstallationsmateriel och likande utrustning som efter installation kommer att utgöra en del av den stationära anläggningen ingår i begreppet elektrisk anläggning. Detsamma gäller dock inte för mer självständig elektrisk utrustning, dvs. anordningar och apparater av olika slag. Utmärkande för sådana föremål är framför allt att det är i dessa föremål som elen förbrukas. Sådan elektrisk utrustning kan ha en egen elektrisk kraftkälla, men är för det mesta ansluten till en anläggning för användning av el.

Frågan om bemyndigande att meddela föreskrifter för tillfälliga elinstallationsarbeten på fartyg har inte omfattats av beredningen i detta lagstiftningsärende och bör därför hanteras i ett annat sammanhang.

5.2 Einstallatör – ett reglerat yrke

Regeringens förslag: Den som har tillfredsställande utbildning, praktisk erfarenhet och är lämplig för elinstallationsarbete ska efter ansökan ges auktorisation som einstallatör.

Den som uppfyller de villkor för tillfällig yrkesutövning som gäller enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som meddelas i anslutning till den lagen ska anses vara auktoriserad.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Elektriska installatörsorganisationen (EIO)*, *Sveriges byggindustrier* och *Svensk teaterteknisk förening* saknar förslag om inrättande av statlig elektrikerlegitimation för yrkesmannen. EIO menar att ett sådant system skulle underlätta förståelsen för de risker som elektricitet innebär och även stärka köparnas möjligheter att kontrollera utförarens kompetens. *Elektriska nämnden* uttrycker viss tveksamhet till hur förslagen kommer att säkerställa elektrikerns fortlöpande vidareutbildning och föreslår därför någon form av tidsbegränsad elektrikerlegitimation. *Byggherrarna* bedömer att elbranschen själv kommer att lösa frågan om auktorisation av yrkesmän.

Skälen för regeringens förslag

Elsäkerheten i Sverige är god. Med hänsyn till de risker som är förknippade med elinstallationer, både vid utförandet av elinstallationsarbete och

Prop. 2015/16:163 användning av starkströmsanläggningar, bör dock utförandet av elinstallationsarbete även i framtiden förbehållas personer med nödvändiga kunskaper och färdigheter för sådant arbete. Arbetet med att minimera riskerna för att personer eller egendom skadas till följd av el måste fortsätta. Dagens behörighetsreglering med ett reglerat yrke för elinstallationsarbete har gett en god grund för arbetet med elsäkerheten. Det bör finnas en reglering av yrket.

I dag är elinstallatör ett reglerat yrke medan elektriker, yrkesman, inte är det. En central fråga för utredningen – vilket även några remissinstanser har berört – var om även elektriker bör vara ett reglerat yrke. En reglering av yrkesmannen skulle antingen kunna ersätta nuvarande reglering av behörig elinstallatör eller också skulle dessa båda reglerade yrken kunna existera parallellt.

Elinstallatörer

Dagens system med behörig elinstallatör som ett reglerat yrke, och där yrkesmän får utföra arbete under en elinstallatörs överinseende, har fungerat bra under många år. Det har bidragit till en god elsäkerhet och är väl inarbetat. Elinstallatörens kompetens, kunskaper och färdigheter behövs för att elinstallationer ska utföras på ett sätt som uppfyller de krav på elsäkerhet som måste gälla. Även i fortsättningen bör det finnas ett reglerat yrke för elinstallationsarbete.

Elektriker

För att bibehålla och utveckla dagens elsäkerhet vid elinstallationer bör det krävas att det vid elinstallationsarbete finns tillgång till den högre kompetens som dagens elinstallatörer har.

Utredningen har konstaterat att en yrkesreglering av dagens elektriker – för att kunna vara ett realistiskt och genomförbart alternativ när det gäller kostnader och tillgång till arbetskraft – kan ersätta det reglerade elinstallatörsyrket endast om det innebär att i stort sett alla de som i dag arbetar som yrkesmän skulle få utföra elinstallationer utan överinseende av en elinstallatör. Det kan befaras att en sådan lösning inte på ett tillfredsställande sätt kan garantera elsäkerheten.

Elektriker finns inom ett stort antal branscher. Mot bakgrund av de verksamhetsspecifika krav som finns är det komplicerat och opraktiskt att skapa ett gemensamt certifieringssystem för elektriker. Att ställa särskilda krav för varje bransch skulle också innebära stora svårigheter och potentiellt hindra arbetstagarna från att röra sig mellan olika branscher.

Om yrkesmän på samma sätt som i dag endast ska få utföra elinstallationer när det finns en behörig elinstallatör inom ramen för installationsverksamheten, skulle en reglering även av yrkesmännen inte innebära någon lösning på de problem som finns i dagens system. Ett sådant system skulle inte underlätta konsumenters ansvar som anläggningsinnehavare att kontrollera att den som ska utföra behörighetskrävande installationsarbete faktiskt är behörig till detta. För att konsumenter ska kunna ta sitt ansvar som anläggningsinnehavare bör de ges möjlighet att kontrollera att den de anlitar, dvs. elinstallationsföretaget, uppfyller de krav som ställs för att utföra elinstallationsarbete.

Det bör därför inte införas någon yrkesreglering av alla de elektriker som arbetar med elektriska installationer. Det är dock viktigt att även fortsättningsvis säkerställa elektrikernas kompetens. Förslaget i denna proposition innebär att egenkontrollprogram ska finnas inom alla verksamheter som utför elinstallationsarbete. Ett sådant program ska garantera att verksamheten sker i enlighet med gällande bestämmelser, utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper och att kontroll sker i betryggande omfattning av den anläggning som arbetet omfattar innan den tas i bruk. Se vidare avsnitt 5.6.

Krav i EU-rätten

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, moderniserat genom direktiv 2013/55/EU, innehåller bestämmelser om s.k. reglerade yrken. Med reglerat yrke avses yrkesverksamhet där det genom lag, förordning eller andra föreskrifter, direkt eller indirekt, krävs bestämda yrkeskvalifikationer för att få tillträde till eller utöva verksamheten eller någon form av denna eller använda en viss yrkestitel. Elinstallatörsyrket har sedan tidigare betraktats som ett reglerat yrke i direktivets mening. Av direktivet följer att en yrkesreglering som innebär att den fria rörligheten inom EU begränsas får ske endast om det är motiverat med hänsyn till allmänintresset. Regleringen ska i så fall vara proportionerlig och får inte inskränka den fria rörligheten mer än vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet.

I propositionen föreslås att elinstallatörsyrket ska fortsätta att vara reglerat. Den förändring som förslagen innebär gäller främst det tidigare överinseendet som ersätts av ett egenkontrollprogram som bland annat ska säkerställa kompetensen hos de personer som utför elinstallationsarbete. Elsäkerheten är ett viktigt allmänintresse som kräver att de som ska utföra elinstallationsarbete har tillräckligt yrkeskunnande för uppgiften. Regleringen av elinstallatörer kan inte anses gå utöver vad som krävs för att säkerställa tillräckliga kunskaper för att upprätthålla elsäkerheten vid elinstallationsarbete. De föreslagna förändringarna är inte diskriminerande i förhållande till medborgarskap eller bosättningsort. Såväl den nuvarande som den föreslagna regleringen av elinstallatörer överensstämmer med de krav som följer av EU-rätten.

Efter förslag i propositionen Genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet har riksdagen beslutat om en ny generell lag om erkännande av yrkeskvalifikationer som gäller alla reglerade yrken i Sverige (prop. 2015/16:44, bet. 2015/16:UbU6, rskr. 2015/16:148). Regeringen har efter riskdagens beslut kompletterat lagens bestämmelser genom en ny generell förordning för alla reglerade yrken i Sverige. Det innebär att rätten för yrkesutövare som har förvärvat sina yrkeskvalifikationer i en annan stat inom EES eller i Schweiz att utöva yrket tillfälligt i Sverige och att få sina kvalifikationer erkända i Sverige samt de uppgifter som detta medför för de s.k. behöriga myndigheterna i Sverige framgår av det nya generella regelverket. Gällande lagar som rör reglerade yrken har anpassats till den generella regleringen. Även nya författningar som rör reglerade yrken bör utformas med hänsyn till den nya

Prop. 2015/16:163 generella regleringen. Lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer, som omfattar elinstallatörer, träder i kraft den 15 april 2016.

Det bör framgå av den nya elsäkerhetslagen att en yrkesutövare har rätt att tillfälligt utöva elinstallatörsyrket i Sverige i enlighet med lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Ny terminologi

Den som uppfyller kraven på kompetens, både utbildning och praktisk erfarenhet, ska få auktorisation som elinstallatör.

Se vidare avsnitt 5.3.

5.3 Krav för utförande av elinstallationsarbete

Regeringens förslag: Elinstallationsarbete får utföras endast av en elinstallatör eller av någon som omfattas av ett elinstallationsföretags egenkontrollprogram.

Ett elinstallationsföretag måste ha minst en auktoriserad elinstallatör och ett egenkontrollprogram som säkerställer att elinstallationer uppfyller de krav som ställs enligt lag och att de utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper.

Den som utför elinstallationsarbete på en starkströmsanläggning som tillhör annan ska anmäla verksamheten till tillsynsmyndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Elektriska installatörsorganisationen (EIO)*, *Föreningen för industriell elteknik (FIE)*, *LO*, *Svenska elektrikerförbundet* och *SEKO*, anser att det bör förtydligas vad det innebär att elinstallatören ska vara knuten till verksamheten. *FIE*, *LO* och *Svensk Energi* anser även att den auktoriserade elinstallatörens roll i det nya systemet bör förtydligas.

LO, *Elektrikerna* och *SEKO* anser att den behöriga elinstallatören ska vara tillsvidareanställd eller ha ett bestämmande ägarinflytande i elinstallationsföretaget, att elinstallatören ska ha vetorätt när det gäller utförande av elinstallationer och att uthyrning av elinstallatörer endast bör få ske till elinstallationsföretag.

EIO, *VVS-företagen*, *Svensk Ventilation* och *FIE* anser att det måste klargöras när ett företag anses utföra ett arbete på annans anläggning, exempelvis vad som gäller för ett företag som utför elinstallationsarbete åt ett företag som ingår i en och samma koncern. *Svensk Energi* pekar på att elmätare normalt är placerade i kundens anläggning och anser därför att det bör införas ett undantag från anmälningsplikten för elnättsföretag som utför elinstallationsarbete avseende sådana elmätare.

Elektriska nämnden befarar att antalet elinstallatörer kommer att minska till följd av förslaget att ett elinstallationsföretag endast behöver ha en elinstallatör knuten till företaget. Elektriska nämnden anser att detta riskerar att påverka elsäkerheten negativt och föreslår i stället att ett elinstallationsföretag ska ha krav på en elinstallatör per kommun där företaget är verksamt.

Kommerskollegium stöder krav på egenkontrollprogram och att en auktoriserad elinstallatör ska vara knuten till företaget, men motsätter sig att det ska gälla företag som tillfälligt utför tjänster i Sverige. Kollegiet menar också att en liknande ändring bör införas gällande anmälningsskyldighet. *Standard Solutions Group (SSG)* anser tvärtom att alla elinstallationsföretag, oavsett nationstillhörighet, ska omfattas av anmälningsskyldighet till Elsäkerhetsverket före utförande av elinstallationsarbete i Sverige.

Svensk teaterteknisk förening anser att underhållningsbranschen inte kommer att ha möjlighet att ha en auktoriserad elinstallatör, som ska kopplas till ett elinstallationsföretag med egenkontroll. Enligt föreningen behöver den auktoriserade personen vara anställd på teatern och inte vid ett elinstallationsföretag – många elinstallationer monteras av teaterns egen personal under överinseende av anställd elektriker med behörighet.

Skälen för regeringens förslag

Dagens reglering

Elinstallationsarbete får endast utföras av en elinstallatör eller av en yrkesman under överinseende av en elinstallatör som yrkesmannen är anställd hos eller som är anställd i samma företag som yrkesmannen. Detta gäller enligt 6 § elinstallatörsförordningen (1990:806). Regelverket innehåller alltså krav på att det ska finnas ett anställningsförhållande mellan den behörige elinstallatören och den yrkesman som får arbeta under elinstallatörens överinseende. Tanken bakom detta krav är att säkerställa att den behöriga elinstallatören har faktisk möjlighet att utöva sitt överinseende. Det finns dock inte några restriktioner i hur många yrkesmän en installatör kan ha överinseende över eller några krav på geografisk närhet. Så länge de är anställda i samma företag kan således en behörig elinstallatör ha överinseende över ett stort antal yrkesmän utspridda över hela landet. Det finns inte heller någon bestämmelse av vad som avses med anställning eller vilken anställningsform som avses, heltid, deltid eller timanställning.

Det nuvarande systemet med behörig elinstallatör och yrkesmän som arbetar under överinseende av elinstallatören har både fördelar och nackdelar. I många avseenden fungerar det på ett tillfredsställande sätt, inte minst genom att det på grund av sin flexibilitet gör det möjligt att ta hänsyn till förändringar av olika slag, t.ex. ny teknik och nya affärsmodeller. Samtidigt bygger systemet på regler som har tillkommit i en annan tid med andra förutsättningar för arbetet. Inom de olika verksamhetsområdena för elinstallationer har man tillämpat olika modeller för att uppfylla de krav som lagstiftningen ställer. För industrin finns t.ex. väl fungerande system med elansvariga. Även om elsäkerheten som helhet kan bedömas som god finns det utrymme för förbättringar.

Inom andra områden med reglerade yrken finns ofta, vid sidan om kraven på yrkesutövaren, en statlig kontroll som omfattar den som driver den verksamhet som de olika yrkeskategorierna verkar i. Det finns således både ett krav på att personalen måste ha legitimation eller annan behörighet för att utöva yrket och på att vissa förutsättningar ska vara uppfyllda i själva verksamheten för att få erbjuda dessa tjänster till allmänheten. Det gäller t.ex. hälso- och sjukvården, skolan, trafikutbildning, fordonsbesiktning, väktare och taxirörelse. Det finns dock områden där

Prop. 2015/16:163 kontrollen, på samma sätt som enligt dagens system för elinstallatörer, endast avser dem som ska utföra vissa arbetsuppgifter, t.ex. advokater, tolkar, veterinärer, flera olika certifieringar enligt plan- och bygglagen (2010:900) och kranförare. Inom vissa verksamhetsområden med kontrolluppgifter ackrediteras s.k. kontrollorgan där det finns krav på att anställda inom sådan verksamhet ska ha viss kompetens. Det gäller t.ex. kontroll av hissar och vissa motordrivna anordningar.

En rad historiska och funktionella skäl ligger bakom denna skillnad när det gäller formen för statlig kontroll och varför man valt en viss lösning. Merparten av de yrken där kontrollen är begränsad till personer är sådana där verksamheten kan antas bedrivas i liten skala, ofta i enmansföretag, och där den som ansvarar för verksamheten också utför arbetet. Detta bör ha varit fallet även inom elinstallationsbranschen när reglerna infördes. Därefter har utvecklingen inneburit att elinstallatören i många fall inte längre är den som driver verksamheten utan han eller hon är anställd för att ha överinseende över ett antal yrkesmän.

Vilka ändringsbehov finns?

Elsäkerheten är god i Sverige. En förändring av behörighetsregleringen kan därför inte anses nödvändig enbart med hänsyn till ett behov av att öka elsäkerheten. Som utredningen har konstaterat kan dock dagens system av många upplevas som krångligt och ålderdomligt. En modernare reglering kan ge anläggningshavarna bättre möjligheter att fullgöra sitt ansvar för att anläggningarna är säkra och ge tillsynsmyndigheten bättre förutsättningar för tillsyn och stöd i arbetet för att öka och bibehålla elsäkerheten i landet.

I dag är det innehavaren av en starkströmsanläggning eller en anordning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning som svarar för att fortlöpande kontrollera att anläggningen eller anordningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Detta framgår av starkströmsförordningen (2009:22). Innehavaren ska också se till att arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen eller anordningen sker på ett sådant sätt och utförs av, eller under ledning av, personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada. Detta bör vara utgångspunkten även i ett nytt behörighetsystem. Konsumenterna, i egenskap av anläggningshavare, måste ges möjlighet att på ett enkelt sätt förstå vad som gäller för elinstallationer och förutsättningar att säkerställa att de som arbetar på anläggningen har en viss grundkompetens. Eftersom innehavarna har olika hög kunskap, dels om sin egen anläggning, dels om vad som krävs för underhåll och vid arbeten på anläggningen, varierar deras möjligheter att kontrollera den som arbetar där. Många villaägare, liksom bostadsrättsföreningar och andra anläggningssinnehavare, har inte alltid tillgång till nödvändig sakkunskap. En förändring av systemet bör därför ta sikte på att underlätta för anläggningssinnehavare att ta sitt ansvar för elsäkerheten.

Elinstallationsarbete i näringsverksamhet

Elinstallationsarbeten utförs inom många olika verksamhetsområden. Förhållandena är inte desamma när det gäller elinstallationsarbeten avseende offentliga anläggningar, hemma hos konsumenter eller arbeten

inom industrin och produktion och distribution av el. En skiljelinje går mellan sådant elinstallationsarbete som görs på egna anläggningar, t.ex. inom en industrianläggning eller ett elnätsföretag, och sådant arbete som utförs på andras anläggningar på uppdrag av villaägare, kommuner, företag m.fl. där elanläggningen i många fall inte är en väsentlig del i produktionen. Andra regelsystem för näringsverksamhet, både de som är specifika för en viss verksamhet (t.ex. avseende patient- och trafiksäkerhet) och de som är allmängiltiga (t.ex. arbetsmiljöregler), innebär att det läggs ett tydligt ansvar på verksamhetsutövaren. Det sistnämnda bör gälla för elinstallationsarbete.

Eftersom en starkströmsanläggning på grund av spänning, strömstyrka eller frekvens kan vara farlig för person eller egendom, bör den som yrkesmässigt utför elinstallationsarbete på en starkströmsanläggning vara skyldig att följa de krav som gäller för elinstallationsföretag. Dagens system med krav på en behörig elinstallatör vid alla installationer bygger på att elinstallatören har den kompetens, erfarenhet och kunskap och det bestämmande inflytande över elinstallationen som gör att den blir säker. Det innebär i praktiken ett krav på att den som bedriver en verksamhet som innebär att elinstallationer utförs ska ha tillgång till viss kompetens. Inom verksamheten måste det finnas någon som – utöver att kunna utföra elinstallationer – har kompetens att säkerställa att de andra som utför elinstallationer i verksamheten har de kunskaper och färdigheter som krävs för det aktuella arbetet och att kontroll av anläggningen sker innan den börjar användas. Ett krav för att ett företag ska få utföra elinstallationer yrkesmässigt bör vara att det finns minst en auktoriserad elinstallatör i verksamheten.

Egenkontrollprogram med lednings- och kvalitetssystem kan medverka till att det arbete som utförs sker i enlighet med gällande bestämmelser och uppfyller kraven på elsäkerhet. Krav på liknande program finns i många verksamheter, t.ex. när det gäller försäljning av livsmedel, läkemedel och tobak. Krav på att ha ett egenkontrollprogram bör gälla även för den som vill utföra elinstallationer yrkesmässigt.

Den som utför arbeten på annans anläggning bör ha en skyldighet att anmäla detta till tillsynsmyndigheten. På så sätt får tillsynsmyndigheten kunskap om dem som utför elinstallationer på andras anläggningar. Samtidigt ges konsumenter och andra anläggningsinnehavare – som kan ha otillräckliga kunskaper och svårt att ta sitt ansvar för att elinstallationer utförs på ett korrekt sätt – möjlighet att enkelt kontrollera att den som de anlitar för ett elinstallationsarbete är anmäld hos myndigheten. Ett sökbart register över elinstallationsföretag bör finnas tillgängligt på tillsynsmyndighetens webbplats, se avsnitt 5.9. En sådan reglering ger också bättre förutsättningar för tillsyn och kontroll, se avsnitt 5.7.

Den som utför elinstallationer på en egen anläggning (t.ex. elproduktions- och elnätbolag och större industrier med egen personal) bör inte omfattas av anmälningskyldigheten. För att få utföra arbetet bör det dock krävas att övriga förutsättningar för sådant arbete är uppfyllda, dvs. att det finns minst en elinstallatör i verksamheten och ett egenkontrollprogram som säkerställer att arbetet utförs enligt gällande säkerhetskrav.

Det kan uppstå situationer då det är oklart om ett elinstallationsarbete utförs på en annans anläggning eller på en egen anläggning. Frågan kan uppkomma t.ex. vid utförande av elinstallationsarbeten inom en kon-

Prop. 2015/16:163 cern. Avgörande för bedömningen blir då inte valet av organisationsform, utan om det företag som utför elinstallationsarbetet har ett bestämmande inflytande över det företag som har anläggningen. Om ett sådant bestämmande inflytande finns bör det inte anses vara fråga om arbete på annans anläggning.

Anmälningsskyldigheten behöver inte avse varje enskilt arbete. Det bör räcka att den som i sin verksamhet avser att utföra elinstallationsarbete på andras anläggningar anmäler att verksamheten omfattar sådana situationer. Det kan alltså räcka med en enda anmälan. Ett sådant krav är inte så betungande att det behöver göras några undantag för t.ex. elnätsföretag som utför elinstallationsarbete på elmätare som är placerade i kundernas anläggningar.

Frågan om elinstallatörens roll i elinstallationsföretaget måste ta utgångspunkt i syftet att säkerställa en hög elsäkerhet. En viktig del i detta är övergången till ett system där det finns minst en elinstallatör i verksamheten och att det i verksamheten finns ett egenkontrollprogram som garanterar att elinstallationsarbetet sker i enlighet med gällande bestämmelser, att arbetet utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper och att kontroll sker i betryggande omfattning av den anläggning eller anordning som arbetet omfattar innan den börjar användas. Elinstallatörens roll blir viktig i detta sammanhang. Det är lämpligt att elinstallatören är tillsvidareanställd eller har ett bestämmande ägarinflytande i elinstallationsföretaget men det kan inte vara avgörande för bedömningen. Det finns andra sätt som en elinstallatör kan vara tillräckligt fast knuten till verksamheten. Det avgörande bör vara att elinstallatörens arbetstid kan utnyttjas i verksamheten i den omfattning som krävs för att upprätthålla elsäkerheten.

Tillfällig yrkesutövning

I propositionen föreslås att en yrkesutövare som har rätt att tillfälligt utöva elinstallatörsyrket i Sverige i enlighet med lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer ska anses vara auktoriserad. Med en sådan lösning behövs det inga särskilda undantagsbestämmelser för elinstallationsföretag som har sådana yrkesutövare.

Ny terminologi – auktorisation och egenkontrollprogram

I propositionen föreslås en förändring i sak när det gäller vad som krävs för att få utföra elinstallationsarbete. Som utredningen har funnit bör terminologin därför ändras så att det blir tydligt för alla aktörer att en förändring har skett, vilket kan underlätta informationen om de nya reglerna.

Den kontroll som ska ske av att den som ansöker om att få utföra elinstallationer har rätt kompetens, både utbildning och praktisk erfarenhet, och är lämplig bör leda till en auktorisation som elinstallatör. I elinstallationsföretaget ska det enligt förslaget finnas ett system, egenkontrollprogram, för att säkerställa att elinstallationer uppfyller de krav som ställs och att de utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper. Den som utför elinstallationsarbete och som inte är elinstallatör (elektriker och andra yrkesgrupper i elinstallationsverksamhet) föreslogs i lagrådsremissen kallas yrkesperson. Regeringen delar *Lagrådets* synpunkt att

beteckningen yrkesperson inte framstår som upplysande i sig. Den avsedda persongruppen avgränsas genom kopplingen till egenkontrollprogrammet. Någon särskild beteckning behöver inte ges i lagen.

Prop. 2015/16:163

5.4 Kompetensnivåer för elinstallationsarbete

Regeringens förslag: Elinstallatörer ska kunna auktoriseras för visst slag av elinstallationsarbete. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om detta och om vilka krav som ska gälla i fråga om utbildning och praktisk erfarenhet.

Anmälan av elinstallationsföretag ska kunna göras för visst slag av elinstallationsarbete. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om detta och om vilka krav som ska gälla för en sådan anmälan.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Standard Solutions Group (SSG)* och *Föreningen för industriell elteknik (FIE)* anser att en person med högre teoretisk utbildning inte ska behöva genomgå lika lång praktik för auktorisation jämfört med en person med kortare teoretisk utbildning.

Trafikverket föreslår att det bör införas en särskild behörighet för de som projekterar och utför beräkningar inför elinstallationsarbete. *Trafikverket* anser att den formellt ansvarige behörige elinstallatören oftast inte kan eller ens har ambitionen att verifiera de utförda beräkningarna inför installationsarbetet. *Trafikverket* menar också att det bör vara den behöriga elinstallatören som utför kontroll före idrifttagning av en anläggning.

Elektriska installatörsorganisationen (EIO) och *SSG* anser att auktorisation bör utformas så att kompetenskrav även omfattar projektering.

Svensk Ventilation, Svenska Kyl & Värmepumpföreningen och *VVS-företagen* anser att de gärna sett att utredningen hade gjort en utförlig analys av hur elinstallatörens förändrade roll påverkar de praktik- och utbildningskrav som kommer att ställas för de olika behörigheterna. De anser att servicearbeten ska kunna utföras av en installatör som har kunskap om att elektriskt hantera in- och urkoppling av den specifika elektriska produkten, men framförallt kunskap om det överordnade systemet, t.ex. hur en fläkt ska anslutas i ett ventilationssystem eller en pump i ett rörsystem. Remissinstanserna pekar på att sådana installationer i vissa fall är reglerade i annan lagstiftning och anser att det blir orimligt att två olika yrkeskategorier skickas för exempelvis byte av en fläkt.

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), *Svensk Ventilation*, *Svenska Kyl & Värmepumpföreningen*, *VVS-företagen* och *Sveriges Byggindustrier* stöder utredningens förslag om att ge *Elsäkerhetsverket* i uppdrag att genomföra en översyn av vilka former av elinstallationer som bör omfattas av krav på kompetens och yrkeskunnande.

Skälen för regeringens förslag: Enligt dagens regelverk har *Elsäkerhetsverket* ett bemyndigande i elinstallatörsförordningen (1990:806) att meddela föreskrifter om bl.a. olika behörighetsklasser och kunskapskrav och praktik för behörighetsklasserna. Sådana föreskrifter finns i *Elsäkerhetsverkets* föreskrifter ELSÄK-FS 2013:1. I dag finns fyra olika behörighetsklasser, varav en omfattar arbete på starkströmsanläggningar

Prop. 2015/16:163 för högspänning och en är ospecificerad eftersom den beslutas från fall till fall.

De olika nivåerna för elinstallationsbehörighet är ett system som ger utrymme för utbildnings- och praktikkrav som motsvarar olika behov. Det gäller t.ex. branscher vars verksamhet innebär att elinstallationer utförs i viss begränsad omfattning (t.ex. installation av vitvaror hos konsumenter och spänningssättning av hissar och portar). Företag får då möjlighet att anlita elinstallatörer vars utbildning och praktiska erfarenhet motsvarar deras behov. En sådan gradering av krav på utbildning och praktisk erfarenhet för elinstallationsarbeten på olika anläggningar finns även i andra länder. Systemet skapar utrymme för ett mer effektivt resursutnyttjande där kraven på utbildning och praktisk erfarenhet kan anpassas till de konkreta behoven för visst angivet elinstallationsarbete.

Även ett framtida system måste vara flexibelt och svara mot förändringar på marknaden. Det bör därför finnas en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att avgöra om det ska finnas olika nivåer för auktorisationer och vilka krav som då ska ställas på utbildning och praktisk erfarenhet för att auktorisera för de olika nivåerna.

För att flexibiliteten ska få genomslag bör de olika nivåerna för elinstallationsarbete omfatta såväl auktorisation av elinstallatörer som anmälan av elinstallationsföretag. Det bör därför finnas en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att bestämma om anmälan av ett elinstallationsföretag ska kunna göras för visst slag av elinstallationsarbete och vilka krav som ska gälla för en sådan anmälan. Det bör naturligtvis krävas att ett elinstallationsföretag ska ha en elinstallatör vars auktorisation minst motsvarar den nivå på vilken företaget avser att utföra elinstallationsarbeten.

Regeringen har i regleringsbrevet för Elsäkerhetsverket för budgetåret 2016 uppdragit åt myndigheten att redovisa hur det kan säkerställas att det blir tydligt vilka former av elinstallationer som bör omfattas av krav på kompetens och yrkeskunnande. Den frågan berörs närmare i avsnitt 5.9.

5.5 Krav på allmän aktsamhet

<p>Regeringens förslag: Elinstallationsarbete ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada.</p>

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att aktsamhetskravet ska gälla såväl elinstallationsarbete som annat arbete på elektriska starkströmsanläggningar.

Remissinstanserna: *Elsäkerhetsverket* anser att utredningens förslag är otydligt i fråga om vad som avses med ”annat arbete” och ser inget behov av att reglera annat än behörighetskrävande arbete.

Skälen för regeringens förslag: Det finns i dag inte något krav på att elinstallationsarbete eller annat arbete på en starkströmsanläggning ska utföras på ett säkert sätt. I elinstallatörsförordningen (1990:806) föreskrivs vem som får utföra elinstallationer. Till skillnad från lagstiftningen om andra reglerade yrken ställs det i elinstallatörsförordningen inte några

krav på hur arbetet ska utföras eller på omsorg eller skicklighet i arbetets utförande. En advokat ska till exempel ”redbart och nitiskt utföra de uppdrag som anförtrotts honom och iaktta god advokatsed” (8 kap. 4 § rättegångsbalken), hälso- och sjukvårdspersonal ska ”utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet” (2 kap. 1 § lagen [1998:531] om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område), och en fastighetsmäklare ska ”utföra sitt uppdrag omsorgsfullt och i allt iaktta god fastighetsmäklarsed” (12 § fastighetsmäklarlagen [1995:400]). De skyldigheter som elinstallatörsförordningen ålägger den behöriga elinstallatören avser endast övervakning av yrkesmän och kontroll av anläggningar inför ibruktagande (7 §).

I den tidigare elinstallatörsförordningen (1975:567) angavs att tillsynsmyndigheten fick återkalla eller inskränka en meddelad behörighet för en elinstallatör som visat oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete eller brustit i den tillsynsskyldighet som överinseendet innebär. Bestämmelsen bortföll i samband med att den nuvarande elinstallatörsförordningen trädde i kraft och i nuvarande regelverk anges att Elsäkerhetsverket får återkalla eller inskränka ett beslut om behörighet eller tilldela elinstallatören en varning om elinstallatören inte fullgör sina skyldigheter enligt förordningen eller föreskrifter som meddelats med stöd av förordningen.

För anläggningsinnehavare finns det bestämmelser i starkströmsförordningen (2009:22) som anger att anläggningsinnehavaren fortlöpande ska kontrollera att anläggningen eller anordningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Anläggningsinnehavaren ska också se till att arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen eller anordningen sker på ett sådant sätt att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada.

När det finns stora risker för både person- och saksador är det mycket viktigt att arbetet genomförs på ett sätt som ger en säker anläggning men också att utförandet av elinstallationsarbetet uppfyller säkerhetskraven. Det bör därför framgå av lagen att elinstallationsarbete ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada eller sakskada. Bestämmelsen bör inte omfatta annat än behörighetskrävande arbete. Det allmänna aktsamhetskravet bör kompletteras av mer detaljerade regler för sådant arbete i en förordning eller i myndighetsföreskrifter.

5.6 Egenkontroll

Regeringens förslag: Elinstallationsföretag ska utöva egenkontroll över arbetet och se till att elinstallationsarbete endast utförs av en elinstallatör eller av någon vars kunskaper och färdigheter har säkerställts genom egenkontrollen.

Ett egenkontrollprogram ska säkerställa att elinstallationsarbete utförs i enlighet med de krav som ställs i lagen och i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen samt att de utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad ett egenkontrollprogram ska innehålla.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Energi, Elektriska installatörsorganisationen (EIO), LO, Svenska elektrikerförbundet, SEKO, Svensk ventilation och Föreningen för industriell elteknik (FIE)* anser att egenkontrollprogrammets övergripande utformning och innehåll måste förtydligas i lag eller förordning. *Svensk ventilation och VVS-företagen* anser att det är viktigt att varje enskilt företag får utforma egenkontrollen utifrån sin verksamhets förutsättningar, men att det vore olyckligt om det uppstår för stora skillnader mellan olika egenkontrollprogram. De anser därför att *Elsäkerhetsverket* bör utarbeta ett ramverk och ange egenkontrollens huvudsakliga innehåll. *Svenska Kyl & Värmepumpföreningen* anser att någon form av vägledning om hur egenkontrollen kan upprättas skulle vara till stor hjälp för framför allt de mindre företagen. *Elsäkerhetsverket* föreslår att myndigheten får meddela föreskrifter om vad ett egenkontrollprogram ska innehålla.

Skälen för regeringens förslag: Enligt dagens regelverk ska elinstallatören se till att den som utför elinstallationsarbete under elinstallatörens överinseende har de kunskaper och färdigheter som krävs för arbetet. Elinstallatören ska vidare se till att den del av den elektriska starkströmsanläggningen eller anordningen som arbetet omfattar har kontrollerats i betryggande omfattning innan den börjar användas genom att spänning, ström eller frekvens påförs som kan vara farlig för person eller egendom (7 § elinstallatörsförordningen).

Elinstallatörens överinseende bör ersättas av elinstallationsföretagets egenkontroll. Egenkontroll kan beskrivas som elinstallationsföretagets egna kvalitetssystem. Inom alla verksamheter som utför elinstallationsarbete ska det finnas ett egenkontrollprogram. Ett sådant program ska garantera att verksamheten sker i enlighet med gällande bestämmelser, utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper och att kontroll sker i betryggande omfattning av den anläggning eller utrustning som arbetet omfattar innan den tas i bruk.

Ett egenkontrollprogram utgår vanligen från en beskrivning av den tillsynspliktiga verksamheten och då särskilt dess kritiska punkter, t.ex. i fråga om påverkan på människor, miljö och säkerhet. Vidare beskrivs i programmet ansvarsförhållanden samt rutiner för hur den som är ansvarig löpande ska följa och dokumentera verksamhetens utveckling och

eventuella särskilda händelser (t.ex. olyckor och tekniska problem). Egenkontrollprogrammet ska vara ett stöd för att utforma verksamheten på ett sådant sätt att reglerna för elinstallationer kan följas. Programmets roll som stöd för att de som utför elinstallationsarbete har tillräckliga yrkeskunkaper innebär att det måste framgå vilka som ska utföra elinstallationsarbete och vilken kompetens de har inom olika områden. Det tidigare kravet på att yrkesmän måste vara anställda i samma företag som den elinstallatör under vars överinseende de arbetar kan ersättas med den anknytning till verksamheten som måste finnas genom ett egenkontrollprogram. Ett sådant program bör vara en förutsättning för att personer som inte är elinstallatörer ska få utföra elinstallationsarbete. Det är genom egenkontrollprogrammet som elinstallationsföretaget ska säkerställa att arbetet kan ledas i den utsträckning som behövs för att uppfylla elsäkerhetskraven.

Kraven på egenkontroll och dokumentation måste anpassas till varje verksamhet så att kraven inte blir orimliga men ändå omfattar det som behöver göras. Innehållet i egenkontrollprogrammet kommer därför att vara olika för olika typer av verksamheter. När det gäller enmansföretag och andra små företag blir egenkontrollprogrammen av naturliga skäl begränsade. I ett enmansföretag, där det endast arbetar en elinstallatör, behöver programmet t.ex. inte omfatta säkerställande av kompetens. Det väsentliga i ett egenkontrollprogram blir då rutinerna för kontroll innan den ifrågavarande anläggningen börjar att användas efter elinstallationsarbetet. Upprättade egenkontrollprogram är också en hjälp för tillsynsmyndigheten i dess tillsynsverksamhet. För näringsidkaren är egenkontrollprogrammet en checklista för vad som krävs för att verksamheten ska vara väl organiserad i fråga om t.ex. utbildning, kompetens, information och rutiner för kontroller innan en anläggning börjar användas.

Arbetet med egenkontroll måste naturligtvis bedrivas fortlöpande och systematiskt. Ett egenkontrollprogram måste hela tiden hållas aktuellt.

Det är lämpligt att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att i föreskrifter och allmänna råd närmare beskriva vad ett egenkontrollprogram måste innehålla. För att undvika alltför kostnadskrävande insatser från företagen är det önskvärt att tillsynsmyndigheten ger ut en vägledning i god tid före ikraftträdandet med anvisningar om vad ett egenkontrollprogram bör innehålla.

5.7 Tillsyn

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska helt eller delvis kunna förbjuda tillhandahållande av elinstallationstjänster som inte uppfyller kraven i lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, om ett föreläggande inte följts och det finns skäl att befara att det medför fara för elsäkerheten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen förslår en bestämmelse om att tillsynsmyndigheten helt eller delvis får förbjuda fortsatt verksamhet om ett elinstallationsföretag som gjort anmälan om arbete på annans anläggning inte uppfyller kraven i lagen och det finns skäl att befara att det medför fara för elsäkerheten.

Prop. 2015/16:163 **Remissinstanserna:** *Elsäkerhetsverket* anser att det mot bakgrund av artikel 5.3 i yrkeskvalifikationsdirektivet bör övervägas att införa möjlighet för Elsäkerhetsverket att förbjuda en fysisk person att tillfälligt utöva elinstallationsarbete om utövandet strider mot lagen.

Skälen för regeringens förslag

Tillsynsmyndigheten har enligt 12 kap. ellagen (1997:857) befogenhet att meddela de förelägganden som behövs och har även möjlighet att förena föreläggandena med vite. Tillsynsmyndigheten har tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen för tillsyn, dock inte till bostäder. Myndigheten har också möjlighet att i vissa fall förbjuda användningen av en elektrisk anläggning och förbjuda tillhandahållande eller användning av elektrisk materiel och att förbjuda tillhandahållande av tjänster.

Stärkt tillsyn

Det bör vara möjligt för tillsynsmyndigheten att ingripa mot en verksamhetsutövare som inte följer de regler som gäller för elinstallationsarbete. Det gäller när arbetet utförs på ett sådant sätt att det finns skäl att befara att det medför fara för elsäkerheten.

Enligt ellagen får tillsynsmyndigheten förbjuda tillhandahållande av tjänster som innebär fara för person eller egendom till följd av bristfällig eller felaktig installation av en elektrisk starkströmsanläggning. Det finns alltså en möjlighet att ingripa mot den som tillhandahåller elinstallations-tjänster. Bestämmelsen har på grund av en oklar utformning inte kommit att tillämpas av tillsynsmyndigheten. Bestämmelsen bör utformas så att den blir ett effektivt instrument i tillsynsarbetet och samtidigt får den funktion som utredningen avsett. Tillsynsmyndigheten bör alltså kunna förbjuda tillhandahållande av elinstallationstjänster, helt eller delvis, när den som utför sådant arbete inte följer de regler som gäller och inte har följt myndighetens föreläggande.

När någon från ett annat EU-land arbetar tillfälligt i Sverige enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer kan det arbetet utföras utan att det finns någon auktoriserad elinstallatör. Eftersom rätten att utöva yrket i detta fall inte beror på auktorisation kan sanktioner som återkallelse och inskränkning av auktorisation inte bli aktuella. Den föreslagna bestämmelsen innebär dock att tillsynsmyndigheten får ett verktyg att ingripa mot den som tillhandahåller elinstallationstjänster oavsett om det är fråga om ett svenskt elinstallationsföretag eller någon som utför arbete med stöd av de EU:s yrkeskvalifikationsregler.

Bättre förutsättningar att utöva tillsyn

I propositionen föreslås en anmälningsskyldighet för elinstallationsföretag som avser att utföra elinstallationsarbete på annans anläggning. Detta innebär att tillsynsmyndigheten får kunskap om vilka de elinstallationsföretagen är och bättre möjligheter att utöva sin tillsyn. Register över auktoriserade elinstallatörer och anmälda elinstallationsföretag kan därför användas för att nå de aktörer som utför elinstallationsarbete. Frågan om register berörs närmare i avsnitt 5.9.

5.8 Sanktioner

Regeringens förslag: Den som utför elinstallationsarbete i strid med bestämmelserna om krav för eller ett förbud mot att utföra sådant arbete ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som bryter mot skyldigheten att ha en auktoriserad elinstallatör eller ett egenkontrollprogram eller utför elinstallationsarbete på annans anläggning utan att ha gjort anmälan ska dömas till böter.

Den som bryter mot bestämmelser som har meddelats om elektrisk utrustning ska dömas till böter.

Om en elinstallatör visar oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete eller på annat sätt visar sig uppenbart olämplig att vara auktoriserad som elinstallatör, ska auktorisationen kunna återkallas. I mindre allvarliga fall ska elinstallatören kunna varnas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Av utredningens förslag följer att överträdelser av de bestämmelser som i dag finns i 9 kap. 2–9 §§ ellagen, liksom överträdelser av bestämmelser som meddelats med stöd av nya bemyndiganden i den nya lagen ska straffbeläggas. Utredningen föreslår att överträdelser av bestämmelserna om kraven på elinstallationsföretag ska straffsanktioneras med böter eller fängelse.

Remissinstanserna: *Linköpings tingsrätt* anser att utredningens förslag till straffbestämmelse inte är tillräckligt tydligt. Tingsrätten anser också – i den mån förslagen leder till nykriminalisering – att detta liksom straffskalan bör motiveras särskilt. *Elsäkerhetsverket* anser att en auktorisation bör kunna återkallas även av andra skäl än av oskicklighet eller försummelse. *Transportstyrelsen* anser att det saknas sanktionsåtgärder för elföretag som inte följer föreskrifterna.

Skälen för regeringens förslag

Felaktigt eller bristfälligt utförande av en starkströmsanläggning kan medföra livsfara och vissa anläggningar representerar mycket stora värden som kan äventyras. I propositionen konstateras att en behörighetsreglering med ett reglerat yrke för elinstallationsarbete ger en god grund för arbetet med elsäkerheten. En förutsättning för att bestämmelserna om behörighet och utförande av elinstallationsarbete ska få genomslag är att överträdelser av reglerna får tydliga konsekvenser.

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straffrättsliga sanktioner finns i dag i 13 kap. 1 § ellagen. Där straffbeläggs, i fråga om elsäkerhet, överträdelser av föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndiganden i lagen. Både uppsåtliga och oaktsamma brott är straffbelagda. Straffsatsen är böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall får dock inte dömas till ansvar. Inte heller får den som har överträtt ett vitesföreläggande dömas till ansvar enligt lagen för den gärning som omfattas av föreläggandet. Ansvar inträder inte heller om ansvar för gärningen kan utdömas enligt brottsbalken.

En summarisk genomgång av tillgänglig rättspraxis visar att straffbestämmelserna i ellagen inte används i någon större utsträckning. En sanktion i form av böter eller, i allvarigare fall, fängelse i högst ett år bör dock även i fortsättningen vara en viktig del i ett regelsystem för elinstallationer. Överträdelser av centrala förpliktelser och handlingsregler bör alltså straffsanktioneras.

I propositionen föreslås att elinstallationsarbete endast får utföras av en auktoriserad elinstallatör och av någon i ett elinstallationsföretag som omfattas av företagets egenkontrollprogram. Elinstallationsföretag måste ha minst en elinstallatör, ett egenkontrollprogram och, om så krävs, ha gjort en anmälan till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten föreslås också kunna helt eller delvis förbjuda tillhandahållande av elinstallationstjänster som inte uppfyller gällande krav. Det gäller när arbetet utförs på ett sådant sätt att det finns skäl att befara att det medför fara för elsäkerheten.

En straffsanktion signalerar i alla dessa fall vikten av att endast personer med tillräckliga kunskaper och färdigheter utför elinstallationsarbete. Förbudet mot att elinstallationsarbete utförs av någon annan än en auktoriserad elinstallatör eller någon som omfattas av företagets egenkontrollprogram innebär att det även i fortsättningen ska vara straffbelagt att utföra elinstallationer för den som inte uppfyller lagens krav. Förslaget om att det ska vara straffbelagt att utföra elinstallationer i strid med ett förbud mot tillhandahållande av elinstallationstjänster eller utan att ha följt de krav som gäller för elinstallationsföretag skulle delvis kunna ses som en nykriminalisering. I ett system med krav på verksamhetsutövaren bör dock de föreslagna straffbestämmelserna anses motsvara nuvarande regler om att det är straffbart att utföra elinstallationer i strid med gällande krav.

I samma utsträckning som i dag bör överträdelser av skyldigheter för innehavare av starkströmsanläggningar och elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning vara straffsanktionerade. För annan elektrisk utrustning meddelas bestämmelser om dessa i stor utsträckning i regeringens eller en myndighets föreskrifter. Vid överträdelser av sådana skyldigheter bör fängelse utgå ur straffskalan.

Såväl uppsåtliga som oaktsamma brott bör straffbeläggas. Om den straffbelagda gärningen är att anse som ringa bör dock inte dömas till ansvar. Till ansvar enligt lagbestämmelserna om elsäkerhet bör inte heller dömas om gärningen är belagd med straff i brottsbalken. Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förseelse. I likhet med det som gäller enligt den nuvarande lagen bör därför i den nya lagen föreskrivas att den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud inte döms till ansvar enligt lagen för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Återkallelse av auktorisation

I propositionen föreslås en regel om att den som utför elinstallationsarbete på en starkströmsanläggning ska se till att arbetet utförs på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Om en elinstallatör inte följer de krav som elsäkerheten ställer,

bör auktorisationen kunna återkallas eller inskränkas. Det bör även finnas en möjlighet att i mindre allvarliga fall meddela varning.

Det kan finnas situationer där en auktorisation bör kunna återkallas även av andra skäl. Företagsledningen har ansvaret för att ett elinstallationsföretag har en auktoriserad elinstallatör som verkar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande krav. Elinstallatören har dock en central roll i det föreslagna systemet och måste lägga ned så mycket av sin arbetstid i verksamheten som krävs för att upprätthålla elsäkerheten. Bedömningen är därför att auktorisationen ska kunna återkallas eller inskränkas om elinstallatören på annat sätt än genom brister i elinstallationsarbete visat sig uppenbart olämplig att inneha sådan auktorisation.

5.9 Information och register

Regeringens bedömning: Information om vilka elinstallatörer som är auktoriserade och vilka elinstallationsföretag som har anmält att de bedriver elinstallationsarbete på någon annans anläggning kan fås från den myndighet som auktoriserar och tar emot anmälningarna. Informationsbehovet kan tillgodoses lättare om informationen finns tillgänglig i ett register. Regeringen kan instruera myndigheten att hålla informationen i ett register.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens men utredningen föreslog att en bestämmelse om register tas in i lagen och att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att meddela föreskrifter om register.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* tillstyrker inte utredningens förslag om register över auktoriserade elinstallatörer och elinstallationsföretag. Inspektionen saknar en noggrann integritetsanalys och framför att författningsförslagen i denna del är otydliga. *Kommerskollegium* anser att krav på personnummer om möjligt bör undvikas då även utländska elinstallatörer utan personnummer kan auktoriseras. *Elsäkerhetsverket* har synpunkter på registrets innehåll.

Skälen för regeringens bedömning

För en fullgod elsäkerhet är det viktigt att det generellt sett bedrivs en effektiv tillsyn. Med tillsyn avses den offentliga kontrollen av att regelverket om elsäkerhet följs.

En grundläggande förutsättning för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedriva en effektiv tillsyn är att myndigheten har goda möjligheter att ta del av och bearbeta information av olika slag om det elinstallationsarbete som utförs i landet. En god tillgång till information om den eller de som är föremål för kontroll har avgörande betydelse för att myndigheten ska kunna planera och genomföra sin tillsynsverksamhet. Även för att kunna göra uppföljningar av kontrollen behövs god tillgång till information.

Behov av register

Bestämmelser om register finns i dag i 11 § elinstallatörsförordningen (1990:806). Av paragrafen följer att *Elsäkerhetsverket* ska föra ett regis-

Prop. 2015/16:163 ter över elinstallatörer och att beslut om varning eller om inskränkning eller återkallelse av behörighet ska antecknas i registret. I Elsäkerhetsverkets register är elinstallatörer registrerade med behörighetsklass, personnummer och folkbokföringsadress.

I dag är det svårt för anläggningsinnehavaren att kontrollera om den som anlitas för ett elinstallationsarbete uppfyller kraven för att utföra sådant arbete. Anledningen är att det faktiska arbetet i de flesta fall utförs av yrkesmän som själva saknar behörighet men som arbetar under överinseende av en behörig elinstallatör. Förslaget om anmälningsskyldighet till tillsynsmyndigheten för elinstallationsföretag som avser att utföra elinstallationsarbeten på annans anläggning bör kunna vara en utgångspunkt för att ge alla konsumenter möjlighet till sådan kontroll. Anmälningsskyldigheten innebär också att tillsynsmyndigheten får kunskap om vilka som utför elinstallationer på andras anläggningar. På så sätt får myndigheten bättre möjligheter att kontrollera dem som bedriver elinstallationsverksamhet.

Det finns alltså ett behov av att kunna samla och behandla information om elinstallationsföretag och elinstallatörer i ett centralt register. Ett register gör det enklare att söka efter och sammanställa uppgifter. Det är önskvärt att registret blir tillgängligt och sökbart för allmänheten. Behovet av ett register och vad det innehåller och hur det ordnas måste naturligtvis ställas mot intresset av ett väl avvägt skydd för den personliga integriteten. Regleringen av registret måste utformas så att det kan fullgöra sin avsedda funktion samtidigt som integriteten för de personer som omfattas av registret skyddas i största möjliga utsträckning och inte kommer i konflikt med överordnad reglering om hur personuppgifter får hanteras. Instruktioner till en myndighet att ordna ett register av information som myndigheten har beträffande auktorisationer och anmälningar kan tas in i föreskrifter som regeringen meddelar med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. I det fortsatta beredningsarbetet med att ta fram sådana föreskrifter kommer hänsyn att tas till remissinstansernas synpunkter i frågan.

Informationsinsatser

Det nuvarande systemet med behörig elinstallatör har funnits i många år och är väl känt för verksamma inom berörda branscher. Även bland allmänheten är kunskapen god om att det gäller särskilda krav för elinstallationer. Syftet med förslagen i propositionen är att skapa ett mer sammanhållet och tydligt system för vad som krävs för att utföra elinstallationer. En förutsättning för det är att allmänheten och alla som berörs av reglerna får information om reglerna och tillgång till kunskap för att följa dem. Tillsynsmyndigheten bör därför få i uppdrag att genomföra särskilda informationsinsatser om de nya reglerna, så snart de är beslutade. Informationen behöver vara tydlig och rikta sig till de olika målgrupper som berörs.

Kunskapsutveckling

Mot bakgrund av den utveckling som skett med nya elektriska produkter och ny elektrisk utrustning samt en ökad specialisering inom de branscher som utför elinstallationsarbete bör det tydliggöras vilka krav på

kompetens och yrkeskunnande som gäller för olika former av elinstallationsarbete. Elsäkerhetsverket har därför – i regleringsbrevet för budgetåret 2016 – fått i uppdrag att redovisa hur det kan säkerställas att det blir tydligt vilka former av elinstallationer som bör omfattas av krav på kompetens och yrkeskunnande.

Prop. 2015/16:163

6 En samlad elsäkerhetslag

Regeringens förslag: Lagreglerna om elsäkerhet – de nya och som i dag finns i ellagen – ska samlas i en ny elsäkerhetslag.

De bestämmelser som redan finns i gällande rätt men som nu placeras i den nya lagen utan ändringar i sak ges en modernare språklig utformning och anpassas till den nya lagens redaktionella struktur.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringens förslag innebär en språklig modernisering av de bestämmelser som flyttas från ellagen (1997:857) till den nya elsäkerhetslagen.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* anser följande. Skadeståndsreglerna i 10 kap. 1–8 §§ ellagen bör vara kvar i ellagen Eftersom de skadeståndsregler som gäller för konsumenter vid elavbrott blir kvar i ellagen kommer regelverket för skadestånd på elmarknaden att bli mer svåröverskådligt. Förslaget att flytta dagens bestämmelse i 10 kap. 7 § ellagen innebär också en materiell förändring. Den bestämmelsen hänvisar till ”skada som ska ersättas enligt denna lag”. I ellagen betyder detta att en ägare av en starkströmsanläggning som upplåtit nyttjanderätten till anläggningen ändå ansvarar för skada enligt såväl 10 kap. som 11 kap. ellagen. Om skadeståndsreglerna delas upp i två lagar får hänvisningen en annan betydelse.

Skälen för regeringens förslag

En rad ändringar har gjorts i ellagen sedan den infördes och den har blivit relativt omfattande och svåröverskådlig. När det gäller elsäkerheten finns i dag regler både i ellagen, som främst innehåller regler om eldistribution, och ett antal förordningar som reglerar olika delar av elsäkerheten.

En sammanhållen reglering av elsäkerheten ökar överskådligheten och förenklar tillämpningen. En ny elsäkerhetslag med tillhörande förordning bör omfatta de skyddsåtgärder som i dag regleras i ellagen, elinstallatörsförordningen (1990:806), starkströmsförordningen (2009:22) och förordningen om elektrisk materiel (1993:1068). När en ny elsäkerhetsförordning tas fram bör även övervägas om kungörelsen (1958:558) om elektrisk svagströmslednings anordnande i förhållande till starkströmsledning ska ingå i den samlade elsäkerhetsregleringen.

Skadeståndsreglerna

Allmänna bestämmelser om skadestånd finns i skadeståndslagen (1972:207). För elektriska anläggningar finns det särskilda bestämmelser om skadestånd i 10 och 11 kap. ellagen. I 10 kap. 1–8 §§ ellagen regleras skade-

Prop. 2015/16:163 ståndsskyldighet vid person- och sakskada på grund av inverkan av el. Anläggningsinnehavaren har som huvudregel strikt ansvar för sådana skador. Konsumenters rätt till skadestånd vid avbruten elöverföring regleras i 11 kap. 8–12 §§. Dessa bestämmelser utgår från att nätkoncessionshavaren har ett s.k. kontrollansvar. Det innebär att nätkoncessionshavaren undgår skadeståndsskyldighet endast om vissa förutsättningar är uppfyllda. Därutöver finns bestämmelser om avbrottsättning i 10 kap. 9–16 §§ som gäller vid ett oplanerat avbrott som varar minst 12 timmar i en följd. Avbrottsättning utges också av nätkoncessionshavaren och ska avräknas från eventuellt skadestånd vid elavbrott.

I 9 kap. ellagen finns bestämmelser om skyddsåtgärder vid elektriska anläggningar som syftar till att förhindra personsador och skador på egendom samt störning av driften i andra anläggningar. Skyddsåtgärder avser elsäkerhet. Reglerna om skadestånd vid elsador i 10 kap. 1–8 §§ ansluter direkt till reglerna om skyddsåtgärder och har ett sådant samband med elsäkerhetsregleringen att de också bör omfattas av det nya regelverket om elsäkerhet. Den otydlighet som en uppdelning av skadestandsreglerna skulle kunna innebära kan undvikas genom en bestämmelse i ellagen som uppger om skadestandsbestämmelserna i elsäkerhetslagen.

Enligt den nuvarande bestämmelsen i 10 kap. 7 § ellagen svarar ägaren av en elektrisk starkströmsanläggning som upplåtits med nyttjanderätt till någon annan ändå för skada som ska ersättas ”enligt denna lag” som om ägaren fortfarande är innehavare. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 10 § i den gamla ellagen (1902:71 s. 1). I den gamla ellagen användes dock inte uttrycket ”i denna lag” utan det gjordes en direkt hänvisning till de bestämmelser som i den nuvarande ellagen återfinns i 10 kap. Avsikten i den nuvarande ellagen kan inte ha varit att bestämmelsen ska vara tillämplig i förhållande till 11 kap., som gäller nätkoncessionshavarens skadestandsansvar och inte anläggningsinnehavarens. Det finns inte heller något skäl för en sådan ordning.

De skadestandsregler i ellagen som avser elsäkerhet bör tas in i den nya elsäkerhetslagen.

Tillsynsmyndighet

I den nya elsäkerhetslagen behöver det finnas tillsynsbestämmelser som i relevanta delar motsvarar tillsynsbestämmelserna i ellagen. Tillsynen bör utövas av den myndighet som regeringen bestämmer. Med stöd av detta bemyndigande avser regeringen att utse Elsäkerhetsverket att vara tillsynsmyndighet.

Ett modernare språk

I elsäkerhetslagen används i vissa delar en terminologi som skiljer sig från den som finns i den nuvarande ellagen. När bestämmelser flyttas från ellagen till den nya elsäkerhetslagen bör de ges en språklig och redaktionell utformning som är anpassad till den nya lagen. Om en bestämmelse ändras i sak anges det uttryckligen i författningskommentaren.

I dag används i föreskrifter som rör elsäkerhet uttryck som elektrisk anläggning, elektrisk anordning, elektrisk materiel, elektriska apparater och elektrisk installation.

Grundläggande för såväl ellagens som den nya elsäkerhetslagens tillämpning är det begrepp som beskrivs med uttrycket ”elektrisk anläggning” (1 kap. 2 § ellagen). Med elektrisk anläggning avses föremål av mer stationär natur och av en viss omfattning. Begreppet omfattar till exempel kraftverk, ledningsnät och vissa anläggningar för användning av el.

Utanför begreppet faller icke-stationära föremål, dvs. elektriska anordningar och apparater. Utmärkande för sådana föremål är framför allt att det är i dessa föremål som elen förbrukas. En anordning kan ha en egen elektrisk kraftkälla, men är för det mesta ansluten till en anläggning för användning av el. Som exempel kan nämnas elektriska maskiner i fabriker, elektriska lok och elektriska hamnkranar. Huvuddelen av all elektrisk materiel kan indelas i två huvudgrupper, nämligen dels de enskilda beståndsdelarna i anläggningar, anordningar och installationer, dels elektriska apparater såsom spisar, kylskåp, tv-apparater och armaturer. Elektriska apparater är elektriska anordningar eftersom man i en apparat förbrukar el. Av hävd brukar man dock anse att endast större föremål är anordningar. Med elektriska installationer avses den samlade utrustningen i en anläggning för överföring eller användning av el. Man syftar här framför allt på det sätt på vilken de olika komponenterna i anläggningen har kopplats samman.

Den nya elsäkerhetslagen innebär inte någon ändring i fråga om vad som avses med ”elektrisk anläggning”. När det gäller anordningar, apparater och materiel finns det utrymme att göra vissa förenklingar utan att de bestämmelser där uttrycken finns ändras i sak. I den nya elsäkerhetslagen används genomgående endast uttrycket ”elektrisk utrustning” när det gäller föremål av det slaget. Med det avses såväl anordningar som är avsedda att anslutas till en elektrisk starkströmsanläggning som anordningar som har en egen elektrisk kraftkälla. Bestämmelserna anpassas till att det är uttrycket ”elektrisk utrustning” som används i den nya lagen.

7 Elsäkerhet i hotell- och pensionatrörelse

Regeringens förslag: Bestämmelserna om elsäkerhet i lagen om hotell- och pensionatrörelse ska upphävas.

Elsäkerhetsverkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse krävs det tillstånd av Polismyndigheten för att driva en hotell- och pensionatrörelse som är avsedd att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som omfattar minst fem gästrum. Den som driver en sådan hotell- eller pensionatrörelse ska se till att elektriska anläggningar i hotellet eller pensionatet undersöks av en sakkunnig person en gång om

Prop. 2015/16:163 året (11 §). Om man låter bli att göra det, döms man till penningböter (18 §). Polismyndigheten är tillsynsmyndighet enligt lagen och har rätt till tillträde till aktuella anläggningar för att kunna utöva tillsyn.

Bestämmelser om elsäkerhet i elektriska anläggningar finns i dag i el-lagen (1997:857). Av ellagen följer att tillsynsmyndigheten i sin tillsyn har rätt att på begäran få de upplysningar och att ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Vidare har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder. I denna proposition föreslås att motsvarande tillsynsbestämmelser tas in i den nya elsäkerhetslagen.

Elsäkerhetsverket är i dag tillsynsmyndighet enligt starkströmsförordningen (2009:22) när det gäller frågor om elsäkerhet. Det finns inget undantag för hotell- och pensionatrörelser i ellagstiftningen eller i Elsäkerhetsverkets tillsynsansvar. De särskilda bestämmelserna i lagen om hotell- och pensionatrörelse innebär en dubbelreglering som det inte finns något skäl för. Både från lagstiftningssynpunkt och från praktisk synpunkt är det ändamålsenligt att låta tillsynsansvaret för elsäkerheten ligga på en och samma myndighet. Elsäkerhetsverket har både kompetens och befogenheter på elsäkerhetsområdet och en utbyggd tillsynsorganisation. Den särreglering av elsäkerhet som finns i lagen om hotell- och pensionatrörelse bör därför tas bort.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya lagen och lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2017.

Den som med stöd av äldre föreskrifter har fått behörighet som elinstallatör ska vid tillämpningen av den nya lagen anses vara auktoriserad.

Utredningens förslag: Lagen och lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Remissinstanserna: *Elsäkerhetsverket* anser – med hänsyn till de informationsinsatser som behövs och till genomförandet av egenkontrollprogram och register – att ikraftträdandet bör senareläggas med sex månader jämfört med utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Att införa ett nytt system för auktorisation av elinstallatörer och anmälningsskyldighet för den som ska utföra elinstallationer på annans anläggning kräver förberedelser. Tillsynsmyndigheten måste t.ex. ta fram de nya föreskrifter som behövs i ett sådant system. Vidare måste ett register skapas som kan göras tillgängligt för allmänheten. De informationsåtgärder som ska genomföras och ett nytt register över auktoriserade elinstallatörer och anmälda elinstallationsföretag kräver också förberedelser.

Den nya lagen bör kunna träda i kraft den 1 juli 2017. Inget hindrar att anmälningar av elinstallationsföretag görs innan lagen trätt i kraft.

9 Konsekvensanalys

Förslaget syftar till att anpassa och modernisera behörighetssystemet efter dagens förutsättningar, stärka konsumenternas ställning och ge tillsynsmyndigheten bättre möjligheter att utöva tillsyn. Samtidigt skapas en sammanhållen reglering kring elsäkerheten vilket bidrar till ökad överskådlighet och förenklad tillämpning av bestämmelserna.

Flera grupper berörs: De företag som bedriver elinstallationsverksamhet, anläggningsinnehavarna, elinstallatörerna och konsumenterna. Tillsynsmyndighetens tillsynsverksamhet påverkas bl.a. till följd av det aviserade registret. Elektriker och andra yrkesmän påverkas endast indirekt genom att de inte längre är beroende av elinstallatörernas överinseende utan i stället omfattas av det egenkontrollprogram som innefattar hela elsäkerhetsorganisationen.

Konsekvenser för företagen

Förslaget består av två delar som kan orsaka kostnader för företagen – dels anmälningsplikten till tillsynsmyndigheten vid arbete på annans starkströmsanläggning, dels det egenkontrollprogram som ska upprättas och som ersätter elinstallatörens överinseende.

När det gäller anmälan till tillsynsmyndigheten regleras de uppgifter som ska lämnas in till tillsynsmyndigheten inte i lagen men tidsåtgången för anmälan till myndigheten beräknas bli en timme per företag. Besked om att företaget är anmält och kan påbörja verksamheten bör kunna ske automatiskt tack vare att myndighetens anmälningsregister samkörs med auktorisationsregistret.

Det finns i dag inte någon statistik som visar hur många företag som kommer att beröras av anmälningsplikten. Enligt uppgifter från Elsäkerhetsverket finns det cirka 40 000 elinstallatörer som är verksamma inom elinstallationsbranschen. Det kan således finnas maximalt 40 000 företag. I november 2015 gick 10 205 företag under koden Elinstallationsföretag i SCB:s register. Det är dock fler företagstyper som utför anmälningspliktiga elinstallationer. Antalet företag ligger således någonstans i spannet mellan 10 000 och 40 000, vilket betyder att förslaget om anmälningsplikt medför ett merarbete på 10 000–40 000 timmar totalt.

Kostnaden för kravet på egenkontrollprogram är avhängigt hur väl företagen följer dagens regelverk. Ju bättre rutiner företagen har, desto lägre blir kostnaden. Kostnaden består i att dokumentera det systematiska överinseendet så att det kan bli föremål för tillsyn.

Konsekvenser för brottsligheten

Enligt nuvarande regler är det straffbart att ägna sig åt obehörigt elinstallationsarbete, dvs. att bryta mot förbudet mot att utföra elinstallationer utan att vara behörig elinstallatör eller yrkesman som arbetar under en behörig elinstallatörs överinseende.

Prop. 2015/16:163 Förslagen i propositionen innehåller ett förbud mot att elinstallationsarbete utförs av någon annan än en auktoriserad elinstallatör eller en person inom ramen för verksamhet som uppfyller vissa angivna krav. Det blir således även i fortsättningen straffbelagt att utföra elinstallationer för den som inte uppfyller lagens krav. Förslaget att det ska vara straffbelagt att utföra elinstallationer utan att ha följt de krav som gäller för elinstallationsföretag, eller i strid med ett förbud, skulle delvis kunna ses som en nykriminalisering men i ett system med krav på verksamhetsutövaren motsvarar det de nuvarande reglerna om att det är straffbart att utföra elinstallationer i strid med förbudet.

Konsekvenser för rättsväsendet

Förslagen innebär inte några ökade kostnader för rättsväsendet, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten eller Sveriges domstolar.

Andra konsekvenser

Den förbättrade möjligheten för konsumenterna, och även för andra företag, att kontrollera om ett företag är registrerat hos tillsynsmyndigheten bör ge en viss konkurrensfördel för seriösa aktörer gentemot de som inte följer regelverket. Det borde kunna innebära en fördel, inte minst för små företag, att kostnadsfritt kunna utnyttja tillsynsmyndighetens register för att visa kunder att de uppfyller kraven för att finnas med i registret.

Förslaget har inga konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för de integrationspolitiska målen.

EU-rättsliga krav

Enligt artiklarna 15.7 och 39.5 i tjänstedirektivet (2006/123/EG) är medlemsstaterna i vissa fall skyldiga att anmäla nya författningsförslag eller ändringar av befintliga författningar till kommissionen, när dessa faller inom direktivets tillämpningsområde. Förfarandet enligt artikel 15.7 avser krav som ställs på tjänsteleverantörer som vill etablera sig i Sverige, medan förfarandet enligt artikel 39.5 avser krav som ställs på tjänsteleverantörer som är etablerade i ett annat land inom EU eller EES och som vill tillhandahålla tjänster i Sverige utan att etablera sig här. Anmälningssplikten i tjänstedirektivet aktualiseras vid förslag till författningar som innehåller krav som påverkar tillträdet till eller utövandet av en tjänst i direktivets mening.

Kraven på anmälan för att få utföra elinstallationsarbete på annans anläggning måste anses vara att likställa med ett sådant krav på tillstånd som måste anmälas till kommissionen. En anmälan hindrar inte medlemsstaterna från att anta de aktuella bestämmelserna. Inom tre månader från mottagandet av anmälan ska kommissionen dock undersöka om de nya kraven är förenliga med gemenskapsrätten och vid behov fatta ett beslut om att begära att medlemsstaten ska avstå från att anta dem eller upphäva dem.

Kostnader förknippade med förslagen

De direkta kostnader som uppkommer med en förändrad reglering är främst förknippade med att den som vill utföra elinstallationer på stark-

strömsanläggning som tillhör annan måste anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Kostnaden för att upprätta och underhålla ett register med den information som anmäls uppskattas till i storleksordningen 3,5 miljoner kronor.

De företag som vill anmäla sig till registret får en kostnad för denna arbetsinsats. Denna kan uppskattas till cirka en timme per företag.

Vissa kostnader kan även uppkomma genom att det nuvarande överinseendet omhändertas genom ett egenkontrollprogram. Även om egenkontrollprogrammet inte i formell mening innebär ökade krav jämfört med det som redan gäller för ett fungerande överinseende, enligt arbetsmiljölagstiftningen och kollektivavtal, innebär det en arbetsinsats att formalisera och dokumentera egenkontrollen så att den är möjlig att utöva tillsyn över. Många företag har redan i dag dokumenterat sitt elsäkerhetsarbete och vem som gör vad i organisationen. I stora och medelstora företag är detta en förutsättning för att garantera ett fungerande överinseende. Initialt kan kravet på egenkontrollprogram, som ställer krav på delvis andra rutiner än vid ett personligt överinseende, innebära en viss ökad administrativ börda. På sikt blir dock merkostnaderna blygsamma. Dessa merkostnader kan dock förväntas bli större för de företag som i dag inte följer regelverket.

Det uppkommer även direkta kostnader för tillsynsmyndighetens informationsinsatser, både till följd av den riktade insats till elinstallationsbranschen som krävs vid implementeringen av den nya regleringen och på grund av behovet av informationsinsatser för att medvetandegöra anläggningsinnehavare och övriga om sitt ansvar samt möjligheter att informera sig via tillsynsmyndighetens register. Bedömningen är att de ökade resurser som kommer att krävas hos tillsynsmyndigheten under en planerings- och införandefas på cirka tre år ryms inom befintliga anslagsramar.

Finansiering av kostnaderna

Den som ansöker om behörighet som elinstallatör får i dag betala en avgift för att finansiera kostnaderna för prövningen. Detsamma bör gälla för ansökan om auktorisation som elinstallatör. Prövningen av en sådan ansökan kommer att vara likvärdig med vad som i dag gäller för ansökan om behörighet och kostnaden bör därför också vara densamma.

Dagens register över elinstallatörer som meddelats behörighet finansieras genom anslag. Förslaget innebär inte någon förändring av detta.

Det register över anmälda elinstallationsföretag, som bör göras tillgängligt för allmänheten på tillsynsmyndighetens webbplats, kan finansieras antingen via avgifter för dem som anmäler sig eller via myndighetens anslag. Med hänsyn till den relativt begränsade kostnad som ett sådant register kan antas innebära i förhållande till antalet elinstallationsföretag blir kostnaden per företag relativt liten. Vid en jämförelse mellan en sådan beräknad avgift och myndighetens kostnad för att ta ut den framstår det som rimligt att finansiera ett sådant register via myndighetens anslag. Det finns också ett syfte och allmänt intresse av att göra registret tillgängligt och användbart för konsumenterna. Även de informationsinsatser som är förknippade med regeringens förslag bör finansieras via anslag till tillsynsmyndigheten. De ökade kostnaderna för tillsynsmyndigheten ryms inom befintliga anslagsramar.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till elsäkerhetslag

1 §

I paragrafens *första stycke* anges lagens syfte.

Andra stycket motsvarar nuvarande 9 kap. 8 § ellagen (1997:857) och är en upplysning om att det i en annan lag finns särskilda bestämmelser om elektromagnetisk kompatibilitet.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Ordförklaringar

2 §

Paragrafen förklarar vad som i lagen menas med uttrycket ”elektrisk anläggning” och motsvarar i sak nuvarande 1 kap. 2 § ellagen med några språkliga moderniseringar. Enligt definitionen avses med elektrisk anläggning såväl en anläggning för produktion, överföring eller användning av el som de särskilda föremål som finns i anläggningen. Till skillnad från ellagens definition anges att de särskilda föremål som finns i anläggningen ska behövas för driften av den. Sådana föremål ska vara stationärt anslutna till anläggningen. Någon ändring i sak är inte avsedd. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 115 f.

3 §

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 § starkströmsförordningen (2009:22), 2 § elinstallatörsförordningen (1990:806) och 10 kap. 2 § ellagen, förklarar vad som i lagen menas med uttrycken ”starkströmsanläggning”, ”elektrisk utrustning” och ”säkerhetsbrist i el”.

Förklaringen av uttrycket ”starkströmsanläggning” motsvarar definitionerna i 2 § starkströmsförordningen och 2 § elinstallatörsförordningen. En starkströmsanläggning är en elektrisk anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom. I sammanhanget avser ström alltid elektrisk ström, som mäts i ampere. Ordet starkström syftar inte på något särskilt antal ampere. Orsaken till detta är att redan en mycket liten ström kan orsaka skada. Exempel på starkströmsanläggningar är elektriska installationer i hushållet, kraftledning och elektriska järnvägar och spårvägar.

”Elektrisk utrustning” omfattar det som tidigare benämndes anordningar, oavsett om de är avsedda att anslutas till en starkströmsanläggning eller om de har en annan strömkälla. ”Elektrisk utrustning” omfattar också elektrisk materiel. Exempel på elektrisk utrustning är maskiner, transformatorer, skyddsutrustning, kablage, armaturer och hushållsapparater.

”Säkerhetsbrist i el” motsvarar det uttryck som finns i nuvarande 10 kap. 2 § ellagen. Begreppet tar sikte på fel i själva elen. Som exempel på fel kan nämnas avvikelser i fråga om frekvens eller spänning hos elen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

4 §

Paragrafen förklarar vad som i lagen menas med ”elinstallationsarbete” och motsvarar 3 § elinstallatörsförordningen.

Av definitionen följer att elinstallationsarbete är sådant arbete som avser utförande, ändring eller reparation av en elektrisk starkströmsanläggning samt fast anslutning av elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning och losskoppling av fast ansluten elektrisk utrustning från en sådan anläggning. En starkströmsanläggning kan t.ex. finnas i ett kärnkraftverk, en industri eller en villa. Arbetet vid anläggningen kan bestå av mängder av olika moment. Det är inte möjligt att i lagen närmare precisera vilka uppgifter eller åtgärder som ska omfattas av uttrycket. En sådan reglering skulle bli detaljrik, svårtillgänglig och snabbt riskera att bli omodern.

Arbete på elektrisk utrustning omfattas inte av definitionen. Arbete på sådan elektrisk utrustning som blir en del av anläggningen efter installation omfattas dock av ”elinstallationsarbete”.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

5 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 2 § elinstallatörsförordningen, förklaras ord som används för olika aktörer i lagen.

Ordet ”elinstallationsföretag” saknar motsvarighet i gällande rätt. Ett elinstallationsföretag är en näringsidkare som yrkesmässigt utför elinstallationsarbete. Med yrkesmässigt avses att elinstallationsarbetet utförs inom ramen för yrkesverksamhet, antingen på en egen anläggning eller på annans anläggning. Arbete på annans anläggning sker då mot betalning eller annan ersättning.

Ordet ”elinstallatör” motsvarar i huvudsak det som anges i 2 § elinstallatörsförordningen. En elinstallatör är en fysisk person som är auktoriserad att utföra elinstallationsarbete. En auktorisation kan enligt 20 § vara generell och ges för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av sådant arbete.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3. Paragrafen har utformats med hänsyn till *Lagrådets* synpunkter.

Skyldigheter i fråga om elektriska anläggningar

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om grundläggande skyldigheter för innehavare av starkströmsanläggningar och motsvarar delvis 4 och 5 §§ starkströmsförordningen.

Enligt bestämmelserna ska den som har en starkströmsanläggning se till att det fortlöpande kontrolleras att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada och att arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen sker på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada. Kontrollen ska vara anpassad till anläggningens beskaffenhet, ålder, omgivande miljö och användning. Skyldigheten gäller en anläggning som tagits i bruk, dvs. när den är spän-

Prop. 2015/16:163 ningssatt med sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom. Reglerna gäller såväl för innehavare av anläggningar för yrkesmässig verksamhet som för innehavare av anläggningar för enskilt bruk. Skyldigheten innebär inte att innehavaren personligen måste utföra kontrollen utan endast att innehavaren har ansvaret för det.

I paragrafen regleras inte vad som gäller för elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning (jfr 4 och 5 §§ starkströmsförordningen). Bestämmelser om sådan elektrisk utrustning finns i stället i 19 §.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

7 §

Paragrafen motsvarar 9 kap. 2 § första stycket ellagen. Bestämmelsen bygger på den s.k. prioritetsprincipen enligt vilken innehavaren av en yngre anläggning ska vidta åtgärder till skydd för redan befintliga, äldre, anläggningar. Denna tidsmässiga aspekt har i jämförelse med ellagens bestämmelse uttryckts tydligare i lagtexten. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 175 f.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

8 §

Paragrafen motsvarar 9 kap. 2 § andra stycket ellagen. Bestämmelsen innebär att skyldigheten att vidta skyddsåtgärder även gäller i förhållande till redan befintliga koncessionspliktiga naturgasledningar. Med redan befintlig avses att naturgasledningen tagits i bruk. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 175 f.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

9 §

Paragrafen motsvarar 9 kap. 2 a § första stycket ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 2008/09:57 s. 9 och 13.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

10 §

Paragrafen motsvarar 9 kap. 2 a § andra stycket ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 2008/09:57 s. 9 och 13.

11 och 12 §§

Paragraferna motsvarar 9 kap 3 och 4 §§ ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 176 f.

12 § har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

13 §

Av paragrafen, som motsvarar 9 kap. 5 och 6 §§ ellagen, framgår när en elektrisk anläggning ska anses ha tillkommit. Av *punkten 1* följer att anläggningen tillkommer när den tas i bruk och, om olika delar av anlägg-

ningen tas i bruk vid skilda tidpunkter, varje sådan del anses som en särskild tillkommen anläggning. Om en redan befintlig anläggning ändras på ett sätt som anges i *punkten 2* ska anläggningen betraktas som tillkommen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 178.

Paragrafen har utformats med hänsyn till *Lagrådets* synpunkter.

14 och 15 §§

Paragraferna motsvarar 9 kap 7 och 9 §§ ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 178 f. (14 §) och prop. 2008/09:57 s 9 f. och s. 13 f (15 §).

Skyldigheter i fråga om elektrisk utrustning

16 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 3 § första stycket förordningen om elektrisk materiel.

I paragrafen anges att den som tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar, distribuerar eller installerar elektrisk utrustning ska se till att utrustningen uppfyller gällande säkerhetskrav.

De aktörer som avses med den som tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar eller distribuerar utrustning grundar sig på de definitioner av ekonomiska aktörer som anges i artikel 2 punkterna 3–6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/35/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av elektrisk utrustning (omarbetning). Med tillverkare avses en fysisk eller juridisk person som tillverkar elektrisk utrustning eller som låter konstruera och tillverka sådan utrustning och saluför den elektriska utrustningen, i eget namn eller under eget varumärke. Med tillverkarens representant avses en fysisk eller juridisk person som är etablerad inom Europeiska unionen och som enligt skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i tillverkarens ställe utföra särskilda uppgifter. Med importör avses en fysisk eller juridisk person som är etablerad inom Europeiska unionen och släpper ut elektrisk utrustning från ett tredjeland på unionsmarknaden. Med distributör avses en fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller elektrisk utrustning på marknaden.

Paragrafen har utformats med hänsyn till *Lagrådets* synpunkter.

17 §

Paragrafen motsvarar 3 § andra stycket förordningen om elektrisk materiel. De ändringar som gjorts är endast redaktionella.

Enligt bestämmelsen ska den som innehar elektrisk utrustning se till att den underhålls på ett godtagbart sätt och används på ett sätt som inte riskerar säkerheten.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

18 §

Paragrafen motsvarar 3 § tredje stycket förordningen om elektrisk materiel. De ändringar som gjorts är endast redaktionella.

Prop. 2015/16:163 Enligt bestämmelsen ska den som använder elektrisk utrustning försäkra sig om att den är säker för användning.

19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheter för innehavare av sådan elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en elektrisk starkströmsanläggning och motsvarar delvis 4 och 5 §§ starkströmsförordningen.

Av bestämmelserna följer att den som innehar elektrisk utrustning där el används och som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning ska se till att det fortlöpande kontrolleras att utrustningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada. Innehavaren ska också se till att arbete som utförs på eller i anslutning till utrustningen sker på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot personskada och sakskada. Skyldigheterna för innehavaren motsvarar de som följer av 6 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Auktorisation för elinstallationsarbete

20 §

I paragrafen, som saknar direkt motsvarighet i gällande rätt, anges förutsättningar för auktorisation som elinstallatör.

Enligt *första stycket* ska den som har tillfredsställande utbildning och praktisk erfarenhet och är lämplig efter ansökan ges auktorisation som elinstallatör. Av 47 § framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utbildning och praktisk erfarenhet som krävs för att meddelas auktorisation som elinstallatör. Kravet på lämplighet innebär att den som har visat oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att vara auktoriserad kan nekas auktorisation, jfr 41 §. Prövningen måste dock alltid göras utifrån lämpligheten vid ansökningstillfället. Det är tillsynsmyndigheten som prövar ansökningar om auktorisation.

I *andra stycket* anges att auktorisation kan meddelas för visst slag av elinstallationsarbete. Av 47 § framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om auktorisation som elinstallatör för visst slag av elinstallationsarbete.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3 och 5.4. Paragrafen har utformats med hänsyn till *Lagrådets* synpunkter.

21 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 9 § elinstallatörsförordningen, anges att tillsynsmyndigheten är den myndighet som prövar frågor om auktorisation av elinstallatörer.

22 §

I paragrafen, som saknar motsvarighet i gällande rätt, anges att den som uppfyller de villkor för tillfällig yrkesutövning som följer av lagen

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Elinstallationsföretag

23 §

I paragrafen, som saknar motsvarighet i gällande rätt, anges att elinstallationsföretag måste ha minst en auktoriserad elinstallatör som ska verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Genom att det finns minst en auktoriserad elinstallatör i företaget säkerställs tillgången till den nödvändiga kompetens som behövs för att företaget ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Den särskilda roll som den utsedda elinstallatören har innebär bland annat att på ett organiserat och systematiskt sätt arbeta med företagets egenkontrollprogram och rutiner. En elinstallatör ska vara anställd eller på annat sätt fast knuten till verksamheten. En sådan fast anknytning förutsätter att en så stor del av elinstallatörens arbetstid kan utnyttjas i verksamheten som krävs för att upprätthålla elsäkerheten.

Elininstallatören måste ha den auktorisation som krävs för det elinstallationsarbete som ska utföras.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

24 §

I paragrafen, som saknar motsvarighet i gällande rätt, finns regler om egenkontroll. Ett elinstallationsföretag måste ha ett egenkontrollprogram som säkerställer att kraven i 26 § uppfylls, att den som ska utföra arbetet har nödvändig kompetens för arbetet och att det finns tillfredsställande rutiner för kontroll före ibruktagande av en starkströmsanläggning. Egenkontrollprogrammet är ett verktyg för elinstallationsföretaget att utforma verksamheten på ett sådant sätt att reglerna för elinstallationer kan följas. I egenkontrollprogrammet måste elinstallationsföretaget bland annat redovisa rutinerna för kontroll före ibruktagande. Av programmet ska också framgå vilka som ska utföra elinstallationsarbete och vilken kompetens de har inom olika områden. Programmet är en förutsättning för att någon som inte är auktoriserad ska få utföra elinstallationsarbete. Kraven på egenkontrollprogrammet måste i övrigt anpassas till verksamhetens storlek och typ. Regeringen avser med stöd av bemyndigandet i 47 § meddela föreskrifter om innehållet i egenkontrollprogram.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

Skyldighet att anmäla elinstallationsarbete

25 §

I paragrafen, som saknar motsvarighet i gällande rätt, finns regler om krav på anmälan till tillsynsmyndigheten för elinstallationsföretag vars verksamhet innebär elinstallationsarbete på annans anläggning. Anmälan behöver alltså inte göras för arbete på den egna anläggningen. Anmälan kan göras för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av så-

Prop. 2015/16:163 dant arbete. Anmälan behöver bara göras en gång för det slag av arbete som anmälan avser.

Av *andra stycket* framgår att arbete på en anläggning inte får påbörjas innan anmälan har skett.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Utförande av elinstallationsarbete

26 §

Paragrafen, som saknar motsvarighet i gällande rätt, innehåller ett allmänt aktsamhetskrav vid elinstallationsarbete. Enligt bestämmelsen ska elinstallationsarbete utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

27 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 6 § elinstallatörförordningen, regleras vad som krävs för att utföra elinstallationsarbete.

Av bestämmelsen följer att det är förbjudet för annan än elinstallatör eller någon som omfattas av elinstallationsföretagets egenkontrollprogram att utföra elinstallationsarbete. En person som inte är auktoriserad elinstallatör kan alltså inte utföra elinstallationsarbete utanför yrkesverksamhet, eftersom det i dessa fall inte finns något egenkontrollprogram. Att elinstallationsarbete även får utföras av den som enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer har rätt att tillfälligt tillhandahålla tjänster som elinstallatör i Sverige följer av att en sådan yrkesutövare ska anses vara auktoriserad enligt 22 §. Definitionen av elinstallationsarbete framgår av 4 §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Ansvar för skada som orsakas av el från en starkströmsanläggning

28 §

Paragrafen motsvarar 10 kap. 1 § ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 180 f.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Ansvar för skada som orsakas av säkerhetsbrist i el

29 §

Paragrafen motsvarar 10 kap. 2 § ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 182.

30 §

Paragrafen motsvarar 10 kap. 3 § ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 182.

31 §

Paragrafen motsvarar 10 kap. 4 § ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 183.

Ägares skadeståndsansvar**32 §**

Paragrafen motsvarar 10 kap. 7 § ellagen. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 184.

Bestämmande av skadestånd**33 §**

Paragrafen motsvarar 10 kap. 6 § ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 184.

Skadelidandes medvållande**34 §**

Paragrafen motsvarar 10 kap. 5 § ellagen. De ändringar som gjorts är endast redaktionella. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 183.

Preskription**35 §**

Paragrafen motsvarar 10 kap. 8 § ellagen.

I *punkten 1* föreskrivs en preskriptionstid på två år i de fall skadestånd ska utgå enligt bestämmelserna om ansvar för skada genom inverkan av el från en starkströmsanläggning (28 § första stycket) och ansvar för skada vid driftstörning (31 §). I 10 kap. 8 § första stycket ellagen anges i motsvarande fall att talan mot en elektrisk anläggnings ägare eller innehavare om skadestånd ska väckas inom två år från det att skadan inträffade. Att talan mot en elektrisk anläggnings ägare kan väckas inte bara mot innehavaren utan också ägaren framgår av 32 §. Preskriptionstiden börjar löpa oavsett mot vem talan riktas. Detta behöver inte anges särskilt i den aktuella bestämmelsen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Motiven finns i övrigt i prop. 1996/97:136 s. 184 f.

Tillsynsmyndighet**36 §**

Av paragrafen, som delvis motsvarar 12 kap. 1 § ellagen, framgår att den myndighet som regeringen bestämmer är tillsynsmyndighet enligt lagen.

Myndighetens tillsyn omfattar inte bestämmelserna om skadestånd. Bestämmelserna om skadestånd reglerar kort uttryckt vem som ska bära det ekonomiska ansvaret för skador som uppstår genom inverkan av el. Om berörda parter inte kan komma överens om hur bestämmelserna ska tillämpas i ett enskilt fall kan tvisten avgöras vid allmän domstol. Bestämmelserna är alltså av sådan natur att de inte kan bli föremål för till-

Prop. 2015/16:163 syn. Därför undantas bestämmelserna uttryckligen från tillsynsmyndighetens tillsynsansvar.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Upplysningar och handlingar

37 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 12 kap. 2 § ellagen, finns regler om att tillsynsmyndigheten har rätt att få upplysningar och ta del av handlingar. Till skillnad från ellagens bestämmelse anges inte att en begäran gäller omedelbart och får förenas med vite. Med stöd av 41 § kan tillsynsmyndigheten genom ett föreläggande begära att en skyldighet som avses i paragrafen uppfylls. Ett sådant föreläggande gäller omedelbart och får förenas med vite. Motiven finns i övrigt i prop. 1996/97:136 s. 197 f. och i prop. 2005/06:158 s. 87.

Paragrafen har utformats med hänsyn till *Lagrådets* synpunkter.

Tillträde och provning

38 §

I paragrafen, som motsvarar den del av 12 kap. 5 § första stycket ellagen som gäller elsäkerhet, ges tillsynsmyndigheten tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen för tillsyn. Det gäller dock inte bostäder.

Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 197 f.

39 §

I paragrafen, som i huvudsak motsvarar 12 kap. 5 § andra stycket ellagen, finns bestämmelser om tillgång till exemplar för provning av elektrisk utrustning. De ändringar som gjorts är en anpassning till den terminologi som används för ekonomiska aktörer i direktiv 2014/35/EU, se författningskommentaren till 16 §.

Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 197 f. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

40 §

Enligt paragrafen, som motsvarar 12 kap. 5 § fjärde stycket ellagen, ska Polismyndigheten lämna den hjälp som behövs för tillsynen enligt 38 och 39 §§. De ändringar som gjorts är endast redaktionella.

Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 197 f.

Förelägganden

41 §

I paragrafen, som motsvarar den del av 12 kap. 3 § ellagen som gäller elsäkerhet, ges tillsynsmyndigheten möjlighet att meddela de förelägganden som behövs för att de föreskrifter som omfattas av tillsynen ska följas. De ändringar som gjorts är endast redaktionella.

Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 196.

Enligt paragrafen, som motsvarar 12 kap. 4 § 1 ellagen, får tillsynsmyndigheten besluta att rättelse ska ske på bekostnad av den som inte följer ett föreläggande enligt 41 §. De ändringar som gjorts är endast redaktionella.

Motiven finns i 1996/97:136 s. 197.

Förbud

43 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 12 kap. 4 § ellagen, ges tillsynsmyndigheten rätt att i vissa fall förbjuda användningen av en elektrisk anläggning och förbjuda tillhandahållande eller användning av elektrisk utrustning.

Nytt i jämförelse med ellagen är att första stycket 1 har utgått och finns i 42 §. Vidare har första stycket 4 fått en ny beteckning, 3, och en ny lydelse. Enligt bestämmelsen får tillsynsmyndigheten förbjuda tillhandahållande av elinstallationstjänster, helt eller delvis, när den som utför elinstallationsarbete inte följer de regler som gäller för sådant arbete och inte har följt myndighetens föreläggande.

Motiven finns i fråga om paragrafens oförändrade delar i prop. 1996/97:136 s. 197. Övervägandena i fråga om ändringen finns i avsnitt 5.7.

Återkallelse av auktorisation

44 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 10 § elinstallatörsförordningen, finns regler om återkallelse eller inskränkning av auktorisation.

I *första stycket* anges att återkallelse eller inskränkning av auktorisationen får ske om elinstallatören visar oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete eller på annat sätt visar sig uppenbart olämplig att inneha sådan auktorisation. Elinstallatören ska följa det särskilda krav på aktsamhet som gäller vid elinstallationsarbete. Han eller hon har också en särskild roll i elinstallationsföretaget som bland annat innebär att på ett organiserat och systematiskt sätt arbeta med företagets egenkontrollprogram och rutiner. Bestämmelsen ger tillsynsmyndigheten en möjlighet att ingripa mot en elinstallatör som inte följer de krav som elsäkerheten ställer.

Av *andra stycket* framgår att en sådan återkallelse eller inskränkning kan ske för viss tid.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Varning

45 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 10 § elinstallatörsförordningen, anges att tillsynsmyndigheten i mindre allvarliga fall får meddela en varning i stället för att återkalla eller inskränka auktorisationen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

46 §

Enligt paragrafen, som delvis motsvarar 4 § elinstallatörsförordningen, 20 § starkströmsförordningen och 11 § förordningen om elektrisk materiel, får den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet ge dispens från kraven i lagen.

Bemyndiganden

47 §

Paragrafen, som delvis motsvarar 9 kap. 1 § andra stycket ellagen, innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Med stöd av motsvarande bemyndigande i ellagen och i den äldre ellagen 1902:71 s. 1 har regeringen meddelat föreskrifter om elsäkerhet i kungörelsen (1958:558) om elektrisk svagströmslednings anordnande i förhållande till starkströmsledning, elinstallatörsförordningen (1990:806), förordningen (1993:1068) om elektrisk materiel och starkströmsförordningen (2009:22).

Det breda och generellt hållna bemyndigandet 9 kap. 1 § andra stycket ellagen ersätts i elsäkerhetslagen med en närmare precisering av bemyndigandet. Preciseringen har skett med utgångspunkt från att bemyndigandet ska vara detsamma som i dag. Utöver det finns i paragrafen även bemyndiganden som gäller utförande av elinstallationsarbete, kraven för auktorisation som elinstallatör, egenkontrollprogram samt undantag från kraven i lagen. Föreskrifter om undantag från kraven i lagen får endast meddelas om det finns särskilda skäl för det. Ett sådant skäl kan t.ex. vara att möjliggöra för den som genomgår utbildning att utföra elinstallationsarbete utan hinder av kraven i lagen.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Straff

48 §

Paragrafen, som delvis motsvarar 13 kap. 1 § 3 ellagen, innehåller bestämmelser om straff. Genom bestämmelserna straffsanktioneras att någon bryter mot de bestämmelser till vilka paragrafen hänvisar.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser med påföljden böter eller fängelse i högst ett år. Överträdelser mot 6 och 19 §§ avser skyldigheter för innehavare av starkströmsanläggningar och elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till starkströmsanläggningar, 27 § avser obehörigt elinstallationsarbete och 43 § 3 avser den som bryter mot ett förbud som tillsynsmyndigheten har meddelat.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

49 §

I paragrafen finns straffbestämmelser med påföljden böter. Bestämmelserna tar sikte på dels sådana skyldigheter som gäller elinstallationsföretag i vissa närmare angivna fall, dels skyldigheter i fråga om elektrisk utrustning.

Punkterna 1–3 saknar motsvarighet i gällande rätt och träffar den som bryter mot skyldigheten att ha auktoriserad elinstallatör enligt 23 §, bryter mot skyldigheten att ha egenkontrollprogram enligt 24 §, eller utför elinstallationsarbete utan att ha gjort anmälan enligt 25 §.

Det straffbara området som gäller elektrisk utrustning, *punkten 4*, motsvarar i sak den reglering som finns i dag.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

50 §

I paragrafen, som motsvarar 13 kap. 1 § tredje stycket och 2 §, anges att det inte ska dömas till ansvar i ringa fall eller om gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken. Detta överensstämmer med gällande rätt.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

51 §

Paragrafen motsvarar 13 kap. 3 § ellagen. Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 199.

Förverkande

52 §

I paragrafen, som motsvarar 13 kap. 4 § ellagen, anges att en elektrisk anläggning eller en elektrisk utrustning som varit föremål för brott enligt lagen ska förklaras förverkad om det inte är uppenbart oskäligt. Det kan t.ex. röra sig om en elektrisk utrustning som tillhandahålls på marknaden i strid med säkerhetskraven.

Motiven finns i prop. 1996/97:136 s. 199 och, i fråga om motsvarande bestämmelse i gamla ellagen, prop. 1987/88:82 s. 60.

Överklagande

53 §

I paragrafen, som delvis motsvarar 13 kap. 7 § 2 och 13 kap. 8 § ellagen, finns regler om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut.

Nytt jämfört med gällande rätt är reglerna om överklagande av beslut i frågor om auktorisation och förbud för den som tillhandahåller elinstallationstjänster att fortsätta sin verksamhet. Motiven finns i övrigt i prop. 2012/13:70 s. 97.

Paragrafen har utformats med hänsyn till *Lagrådets* synpunkter.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2017. Tidigare meddelad behörighet som elinstallatör ska vid tillämpningen av denna lag jämföras med auktorisation.

10.2 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

1 kap.

1 §

I ett nytt andra stycke införs en hänvisning till elsäkerhetslagen i fråga om bestämmelser om elsäkerhet.

9 kap.

Samtliga bestämmelser i 9 kap. upphör att gälla då de i fortsättningen finns i elsäkerhetslagen.

10 kap. Avbrottsersättning

Rubriken är ändrad med anledning av att kapitlet fortsättningsvis endast innehåller regler om avbrottsersättning.

1–8 §§

Dessa bestämmelser upphör att gälla då de i fortsättningen finns i elsäkerhetslagen.

11 kap.

12 a §

Paragrafen är ny och innehåller en hänvisning till elsäkerhetslagen för att tydliggöra att det finns ytterligare bestämmelser om skadestånd i den lagen.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

12 kap.

1 §

Ändringarna i första och tredje styckena är en följd av att bestämmelserna om elsäkerhet, och då även de som gäller tillsyn, överförs till elsäkerhetslagen. I övrigt har redaktionella ändringar gjorts.

3 §

Ändringen är en följd av att bestämmelserna om elsäkerhet, och då även de som gäller tillsyn, överförs till elsäkerhetslagen.

4 §

Bestämmelsen upphör att gälla då den i fortsättningen återfinns i elsäkerhetslagen.

Ändringen är en följd av att bestämmelserna om elsäkerhet, och då även de som gäller tillsyn, överförs till elsäkerhetslagen.

13 kap.

1 §

I första stycket upphör tredje punkten att gälla. Bestämmelserna om elsäkerhet, och då även de som gäller straffansvaret, överförs till elsäkerhetslagen. Ansvar för brott mot föreskrifter som meddelats med stöd av 8 kap. 1 § flyttas till andra stycket. På så sätt blir straffsatsen böter vilket överensstämmer med de allmänna kraven på bestämmelser som straffbelägger överträdelse av myndighetsföreskrifter.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrymmer

Lagen behandlas i avsnitt 7. 18 § har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Sammanfattning av betänkandet Elsäkerhet – en ledningsfråga (SOU 2014:89)

Utredningens uppdrag

Elinstallationsarbete är ett s.k. reglerat yrke i Sverige. Sådant arbete får endast utföras av behörig elinstallatör eller av en yrkesman under överinseende av elinstallatören. Utredningens uppdrag har varit att föreslå bestämmelser om vad som ska krävas för att utföra en elektrisk installation samt bedöma om mer än en kompetensnivå behövs för olika typer av utförande av elektriska installationer, som exempelvis vid elinstallationsarbete på anläggningar med viss spänningsnivå.

I uppdraget har också ingått att föreslå en avgränsning mot elinstallationsarbete på fartyg, luftfartyg, fordon för elektrisk järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- och trådbussdrift, övriga fordon och anordningar liksom att utreda möjligheten för tillsynsmyndigheten att i särskilda fall få möjlighet att bedriva tillsyn i bostäder. Att se över behovet av sanktionsmöjligheter för att komma åt felaktigt eller obehörigt utförande av en elektrisk installation har också ingått i uppdraget liksom att föreslå de övergångsbestämmelser som bedöms nödvändiga. Utredningen har även undersökt om det är lämpligt att införa en ny elsäkerhetslag.

Behovet av förändring

Elsäkerheten i Sverige är, såvitt utredningen kunnat bedöma, i huvudsak god. Det finns dock skäl att stärka konsumenternas ställning och ge Elsäkerhetsverket bättre möjligheter att utöva tillsyn. Regelverket är svåröverskådligt och ansvarsförhållandet mellan företag, installatör och yrkesman behöver förtydligas.

Krav för elinstallationsarbete

Utredningen föreslår att det ska införas en allmän aktsamhetsregel om att elinstallationsarbete eller annat arbete på en starkströmsanläggning ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Elinstallationsarbete ska även i fortsättningen vara omgärdat av vissa krav.

Elsäkerhetsverket ska meddela den som uppfyller kraven på utbildning och praktisk erfarenhet auktorisation som elinstallatör. Elinstallatör blir då även i fortsättningen ett reglerat yrke. Utredningen föreslår att elinstallationsarbete endast ska få utföras av elinstallatör, eller yrkesperson i elinstallationsföretag som omfattas av företagets egenkontrollprogram. Det innebär att ansvaret för elinstallationsarbetet på ett tydligare sätt än i dag läggs på företagsledningen. Ett elinstallationsföretag måste ha minst en auktoriserad elinstallatör anställd, eller på annat sätt fast knuten till

verksamheten, och ett egenkontrollprogram som säkerställer att elinstallationerna uppfyller de krav som ställs enligt lag och att de utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper. För att utföra elinstallationsarbete på starkströmsanläggning som tillhör annan ska elinstallationsföretaget därutöver vara skyldigt att anmäla verksamheten till Elsäkerhetsverket. Elsäkerhetsverket ska avgöra om auktorisation av elinstallatörer och anmälan av elinstallationsföretag ska kunna göras för visst slag av elinstallationsarbete och vilka krav som då ska gälla.

En elsäkerhetslag

Utredningen anser att en sammanhållen reglering kring elsäkerheten kan öka överskådligheten inom området och förenkla tillämpningen av bestämmelserna. Utredningen föreslår därför att samtliga bestämmelser om elsäkerhet i ellagen (1997:857), starkströmsförordningen (2009:22) och förordningen om elektrisk materiel (1993:1068) samt regler om behörighet att utföra elinstallationer förs samman i en ny elsäkerhetslag med tillhörande förordning.

Tillsyn och sanktioner

Elinstallationsföretag ska utöva egenkontroll över arbetet och svara för att elinstallationer endast utförs av elinstallatör eller yrkesperson vars kunskaper och färdigheter har säkerställts genom egenkontrollen. Ett egenkontrollprogram ska säkerställa att elinstallationer uppfyller de krav som ställs med utgångspunkt i det allmänna aktsamhetskravet, samt att de utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper. Genom den anmälningsplikt som utredningen föreslår för elinstallationsföretag som vill utföra arbete på någon annans anläggning ges Elsäkerhetsverket bättre möjligheter till tillsyn. Om en elinstallatör visar oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete ska auktorisationen kunna återkallas. I mindre allvarliga fall ska en varning kunna meddelas. Elsäkerhetsverket ska helt eller delvis kunna förbjuda fortsatt verksamhet om ett elinstallationsföretag som gjort anmälan om arbete på annans anläggning inte uppfyller kraven i lagen och det finns skäl att befara att det medför fara för elsäkerheten. Att bryta mot ett sådant förbud ska vara straffbelagt.

Ett register över elinstallationsföretag

Elsäkerhetsverket ska föra register över auktoriserade elinstallatörer och anmälda elinstallationsföretag. Registret över elinstallationsföretag ska finnas tillgängligt på Elsäkerhetsverkets webbplats. Därigenom får den som ska anlita någon för elinstallationsarbete ökade möjligheter att kontrollera om företaget uppfyller de krav som ställs.

Information m.m.

Elsäkerhetsverket ska få i uppdrag att genomföra en bred informationsinsats i samband med att de nya reglerna om elinstallationer börjar gälla. Den bör vända sig både till allmänheten och verksamma inom elinstallationsbranschen och andra berörda branscher. Myndigheten bör också få i uppdrag att genomföra en översyn av vilka former av elinstallationer som bör vara förenade med krav på kompetens och yrkeskunnande.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ett nytt regelsystem för elinstallationer bör kunna träda i kraft den 1 januari 2017. De som i dag har meddelats behörighet som elinstallatörer bör då få auktorisation som elinstallatör utan ny prövning. De som i dag utför arbeten på annans anläggning ska ha möjlighet att göra föreskriven anmälan till Elsäkerhetsverket före den 1 januari 2017.

Konsekvenser

Kostnaderna för Elsäkerhetsverkets register över anmälda elinstallationsföretag har vi beräknat till 3,7 miljoner kronor under 2015–2018 och där efter en årlig kostnad om 300 000 kronor. Den informationsinsats vi föreslagit kostar totalt 4,7 miljoner kronor under tre år.

Betänkandets lagförslag

Förslag till elsäkerhetslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens syfte, innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar till att främja hög elsäkerhet och förebygga risk för skador på grund av el på person och egendom.

Elektriska anläggningar, elektriska anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel och elektriska installationer ska utformas, placeras och användas så att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada eller störning i driften vid den egna anläggningen eller vid andra elektriska anläggningar.

I lagen finns bestämmelser om

- anläggningsinnehavarens skyldigheter (2 kap.),
- elinstallationsarbete (3 kap.),
- elektrisk materiel (4 kap.),
- skadestånd (5 kap.),
- tillsyn (6 kap.), och
- övriga bestämmelser (7 kap.).

2 § Bestämmelserna i 3 kap. gäller inte för elinstallationsarbete på

- luftfartyg,
- fordon för elektrisk järnvägs-, tunnelbane- och trådbussdrift,
- övriga fordon, inklusive släpfordon,
- fartyg, inklusive fritidsbåtar och
- på övriga anordningar.

3 § Särskilda bestämmelser om elektromagnetisk kompatibilitet finns i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet.

Definitioner

4 § Med *elektrisk anläggning* avses i denna lag en anläggning med däri ingående särskilda föremål för produktion, överföring eller användning av el.

Om olika delar av en och samma anläggning har skilda innehavare, anses varje sådan del som en särskild anläggning. Om en anläggning för användning av el är ansluten till en eller flera andra sådana anläggningar och är anläggningarna i samma innehavares hand, ska anläggningarna anses som en och samma anläggning.

5 § Med *elektrisk starkströmsanläggning* avses i denna lag en anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

6 § Med *elinstallationsarbete* avses i denna lag arbete som avser utförande, ändring eller reparation av en elektrisk starkströmsanläggning samt elinstallationsarbete som avser fast anslutning av anordning till en starkströmsanläggning och losskoppling av fast ansluten anordning från en sådan anläggning.

7 § Med *elinstallationsföretag* avses den som yrkesmässigt utför elinstallationsarbete.

8 § Med *elinstallatör* avses i denna lag en person som av Elsäkerhetsverket meddelats auktorisation att utföra elinstallationsarbete i angiven omfattning.

9 § Med *yrkesperson* avses i denna lag en person vars kunskaper och färdigheter säkerställs i enlighet med 3 kap. 5 §.

2 kap. Anläggningsinnehavarens skyldigheter

1 § Om en elektrisk anläggning genom inverkan på en redan befintlig sådan anläggning kan vålla person- eller sakskada eller störning i driften, svarar innehavaren av den förstnämnda anläggningen för de åtgärder som behövs vid denna anläggning för att förebygga sådan skada eller störning.

Vad som anges i första stycket gäller också då en elektrisk anläggning kan vålla sakskada genom inverkan på en redan befintlig naturgasledning, för vilken det krävs koncession enligt naturgaslagen.

2 § Om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning i farlig närhet av en luftledning för starkström, är innehavaren av starkströmsledningen skyldig att ta ledningen ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den andra ledningens innehavare begär det.

Den ledningsinnehavare som begär driftavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som kan komma att tillfogas innehavaren av starkströmsledningen genom avbrottet.

3 § Den som innehar en anläggning för starkström med en spänning som överstiger 1 000 volt mellan fasledare där det vid enfasigt fel kan uppkomma jordslutningsström med större styrka än 500 ampere, är, utöver vad som följer av 2 §, skyldig att iaktta följande. Så snart innehavaren får kännedom om att en elektrisk anläggning för svagström eller för starkström med en spänning av högst 1 000 volt mellan fasledare tillkommit, svarar innehavaren för de åtgärder som behövs vid denna anläggning för att förebygga skada eller störning.

Åtgärder som avses i första stycket ska vara ägnade att förebygga att anläggningen genom inverkan på den andra anläggningen genom induktion eller förhöjda markpotentialer orsakar personeller sakskada eller annan störning än ljudstörning.

4 § Om, i fall som avses i 3 §, innehavaren av en senare tillkommen anläggning genom bristande planläggning av anläggningens utförande eller på annat sätt har föranlett att kostnaden för skyddsåtgärder blivit väsentligt högre än nödvändigt, svarar innehavaren för merkostnaden.

5 § Om en elektrisk anläggning flyttas eller ändras i fråga om utförande eller drift och risken för skada eller störning därmed ökar, ska frågan om skyldighet att svara för skyddsåtgärder som föranleds av den ökade risken bedömas på samma sätt som om anläggningen var ny.

6 § En elektrisk anläggning ska anses ha tillkommit då den togs i bruk. Har olika delar av en anläggning tagits i bruk vid skilda tidpunkter, ska varje sådan del vid tillämpning av detta kapitel anses som en särskild anläggning.

7 § Om, i fall som avses i 2 och 3 §§, nödvändigt skydd kan uppnås med bättre verkan eller till lägre kostnad genom någon åtgärd vid en annan anläggning än den vars innehavare enligt 2 eller 4 § är skyldig att svara för åtgärden, ska innehavaren av den förstnämnda anläggningen, efter överenskommelse eller beslut av allmän domstol, utföra åtgärden.

Den innehavare som utfört en åtgärd enligt första stycket har rätt att av den som enligt 2 eller 3 § haft att svara för åtgärden få ersättning för de utgifter som varit nödvändiga för de utförda åtgärderna. Om de utförda åtgärderna inneburit en fördel för anläggningen i form av minskning av utgifterna för dess underhåll och drift eller annan stadigvarande förbättring av driften, ska ersättningen minskas i motsvarande mån.

8 § Kommer ett område för sjötrafik att i avsevärd omfattning trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än en elektrisk ledning medger, är innehavaren av ledningen skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för åtgärderna.

9 § Innehavaren av en starkströmsanläggning eller elektrisk utrustning där el används och som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning ska fortlöpande kontrollera att anläggningen eller utrustningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada.

10 § Innehavaren av en starkströmsanläggning eller elektrisk utrustning där el används och som är avsedd att anslutas till en sådan anläggning ska se till att arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen eller utrustningen sker på ett sådant sätt och utförs av, eller under ledning av, personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada.

3 kap. Elinstallationsarbete

Aktsamhetskrav

1 § Elinstallationsarbete eller annat arbete på en starkströmsanläggning ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada.

Auktorisation

2 § Den som har tillfredsställande utbildning och praktisk erfarenhet ska efter ansökan ges auktorisation som elinstallatör.

Auktorisation får inte ges om förhållandena är sådana att auktorisationen skulle ha återkallats enligt 7 kap. 1 § om sökanden haft auktorisation.

Auktorisation meddelas för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av sådant arbete.

3 § Elsäkerhetsverket prövar frågor om auktorisation av elinstallatörer.

Elinstallationsföretag

4 § Elinstallationsföretag måste ha minst en auktoriserad elinstallatör som ska verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

5 § Elinstallationsföretag ska utöva egenkontroll över arbetet och svara för att elinstallationer endast utförs av elinstallatör eller yrkesperson vars kunskaper och färdigheter har säkerställts genom egenkontrollen. Ett egenkontrollprogram ska säkerställa att elinstallationer uppfyller de krav som ställs enligt denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och att de utförs av personer med tillräckliga yrkeskunskaper.

Bestämmelserna i första stycket gäller också när innehavaren av en anläggning utför sådant arbete.

6 § Elinstallationsföretag som ska utföra arbete på anläggningar som tillhör annan ska göra en anmälan till Elsäkerhetsverket. Anmälan kan göras för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av sådant arbete.

Verksamheten får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Förbud

7 § Elinstallationsarbete får utföras endast av

1. elinstallatör,
2. yrkesperson i elinstallationsföretag som omfattas av företagets egenkontrollprogram enligt 5 §, eller

3. den som enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, i lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU, har rätt att tillfälligt tillhandahålla tjänster som elinstallatör i Sverige.

4 kap. Elektrisk materiel

1 § Den som för användning inom landet tillverkar, importerar, upp-
låter, saluför eller överlåter på annat sätt samt installerar elektrisk ma-
teriel ska svara för att materielen uppfyller gällande säkerhetskrav.

Den som äger eller annars svarar för användningen av elektrisk mate-
riel ska svara för att den används på ett sätt som inte riskerar säkerheten
och att den underhålls på ett godtagbart sätt.

Den som använder elektrisk materiel ska förvissa sig om att den är
säker för användning.

2 § Elektrisk materiel ska vara konstruerad och tillverkad i enlighet
med inom EES gällande god säkerhetsteknisk praxis så att den inte riske-
rar säkerheten för människor, husdjur eller egendom, när den är korrekt
installerad och underhållen och används för avsett ändamål.

5 kap. Skadestånd

Ansvar för skada genom inverkan av el från starkströmsanläggning

1 § Har någon tillfogats person- eller sakskada genom inverkan av el
från en starkströmsanläggning, ska skadan, även om det inte följer av all-
männa skadeståndsbestämmelser, ersättas av innehavaren av den stark-
strömsanläggning från vilken elen senast kommit.

Ansvar enligt första stycket gäller inte

1. den som innehar en starkströmsanläggning för produktion av el där
generatorm har en märkeffekt om högst 50 kilovoltampere,

2. den som innehar en starkströmsanläggning som är avsedd för an-
vändning av el och som tillförs el med en spänning av högst 250 volt
mellan en ledare och jord eller, vid icke direkt jordat system, mellan två
ledare,

3. om skadan skett på en annan elektrisk anläggning eller en naturgas-
ledning, för vilken det krävs koncession enligt naturgaslagen (2005:403),
eller

4. om den elektriska anläggningen utgörs av en inrättning för godsbe-
fordran eller är avsedd för en sådan inrättnings behov och skada upp-
kommit på egendom som har blivit mottagen för sådan befordran.

Produktansvar

2 § Om en skada orsakas av säkerhetsbrist i el som har satts i omlopp
från en elektrisk anläggning med egen generator eller transformator är
innehavaren, om inte annat följer av 3 §, skyldig att betala skadestånd för
personskada samt för sakskada på egendom som till sin typ vanligen är
avsedd för enskilt ändamål, om den skadelidande vid tiden för skadan
använde egendomen huvudsakligen för sådant ändamål.

Med säkerhetsbrist avses att elen inte är så säker som skäligen kan för-
väntas.

Avtalsvillkor som inskränker skadeståndsskyldigheten är utan verkan.

- 3 §** Skadeståndsskyldig enligt 2 § är inte den som
1. visar att elen inte har satts i omlopp i en näringsverksamhet,
 2. gör sannolikt att säkerhetsbristen inte fanns när elen sattes i omlopp,
 3. visar att säkerhetsbristen beror på att elen måste stämma överens med tvingande föreskrifter som har meddelats av en myndighet, eller
 4. visar att det på grundval av det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då elen sattes i omlopp inte var möjligt att upptäcka säkerhetsbristen.

Skadestånd vid driftstörning

4 § Har driften vid en elektrisk anläggning störts genom inverkan av el från en annan sådan anläggning och vållar störningen personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, ska innehavaren av sistnämnda anläggning ersätta skadan, om störningen har uppstått till följd av uppsåt eller vårdslöshet från hans eller hennes sida.

Skadelidandes medvållande

5 § Om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skada som ska ersättas enligt 1 § första stycket eller 4 § gäller 6 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207).

Skadestånd enligt 2 § ska sättas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

Bestämmande av skadestånd

6 § Vid bestämmande av ersättning för skada enligt 1, 2 eller 4 § tillämpas 5 kap. skadeståndslagen (1972:207).

När ersättning för sakskada bestäms enligt 2 § avräknas ett belopp om 3 500 kr.

Ägares skadeståndsansvar

7 § Ägaren till en elektrisk starkströmsanläggning som upplåtit nyttjanderätten helt eller delvis till någon annan, svarar ändå för skada som ska ersättas enligt denna lag som om han eller hon alljämt innehåft anläggningen. Ägaren är dock inte ansvarig med annan egendom än som har upplåtits.

Om ägaren har betalat ersättning i ett sådant fall som avses i första stycket får ägaren kräva tillbaka den av nyttjanderättshavaren.

Preskription

8 § Talan mot en elektrisk anläggnings ägare eller innehavare om skadestånd enligt 1 § första stycket eller 4 § ska väckas inom två år från det skadan inträffade.

Den som vill ha ersättning enligt 2 § ska väcka talan inom tre år från det han eller hon fick eller borde ha fått kännedom om att fordringen kunde göras gällande. Talan om ersättning måste dock väckas inom tio år från det att den som påstås vara skadeståndsskyldig tillhandahöll elen.

6 kap. Tillsyn

Tillsynsmyndighet m.m.

1 § Elsäkerhetsverket är tillsynsmyndighet enligt denna lag. Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 5 kap.

Elsäkerhetsverkets befogenheter

2 § Elsäkerhetsverket har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. En begäran får förenas med vite.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

3 § Elsäkerhetsverket får meddela de förelägganden som behövs för att de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart om det avser elsäkerhet.

4 § För tillsyn har Elsäkerhetsverket rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

Om det behövs för tillsynen, får Elsäkerhetsverket hos tillverkare, importörer, grossister och detaljhandlare för provning ta ut ett eller flera exemplar av en anordning, avsedd att anslutas till en elektrisk anläggning, eller elektrisk materiel som har införts eller ska införas på marknaden.

Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen.

Åtgärder mot anläggningsinnehavare och elinstallationsföretag

5 § Elsäkerhetsverket får

1. besluta om rättelse på vederbörandes bekostnad om någon inte följer ett föreläggande enligt 3 §,

2. förbjuda användning av en elektrisk anläggning som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå,

3. förbjuda tillhandahållande eller användning av elektrisk materiel som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå eller som inte är kontrollerad, provad, besiktigad eller dokumenterad enligt gällande föreskrifter,

4. förbjuda tillhandahållande av tjänster som innebär fara för person eller egendom till följd av bristfällig eller felaktig installation av elektriska starkströmsanläggningar.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart och får verkställas.

Beslut enligt första stycket 2–4 får förenas med vite.

6 § Om Elsäkerhetsverket finner att ett elinstallationsföretag som gjort anmälan enligt 3 kap. 6 § inte uppfyller kraven i denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av den och det finns skäl att befara att det

medför fara för elsäkerheten får Elsäkerhetsverket, om ett föreläggande enligt 3 § inte följts, helt eller delvis förbjuda verksamheten. Ett sådant beslut gäller omedelbart.

7 kap. Övriga bestämmelser

Återkallelse av auktorisation

1 § Elsäkerhetsverket får återkalla eller inskränka ett beslut om auktorisation om elinstallatören visar oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete.

Återkallelse eller inskränkning av auktorisation får ske för viss tid.

Om det finns särskilda skäl får myndigheten i stället för att återkalla eller inskränka ett beslut om auktorisation meddela varning.

Straffbestämmelser

2 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

– bryter mot 2 kap.

– bryter mot 3 kap. 4–7 §§.

– bryter mot ett förbud enligt 6 kap. 6 §.

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 9 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

3 § Till ansvar enligt denna lag ska inte dömas om gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken.

4 § Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande får inte dömas till straff enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Förverkande

5 § Elektriska anläggningar, anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning eller elektrisk materiel som varit föremål för brott enligt denna lag ska förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för sådan egendom kan värdet av egendomen förklaras förverkat. Även utbytet av brott enligt denna lag ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Överklagande

6 § Elsäkerhetsverkets beslut enligt 1 §, 3 kap. 2 § och 6 kap. 2–3 §§, 4 § första och andra stycket samt 5–6 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Register

- 7 § Elsäkerhetsverket ska föra register över
1. auktoriserade elinstallatörer, och
 2. elinstallationsföretag som gjort anmälan enligt 3 kap. 6 §.
- Beslut om varning eller om inskränkning eller återkallelse av auktorisation och beslut om förbud ska antecknas i registret.

Avgifter

- 8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighets verksamhet som sker med stöd av denna lag.

Bemyndiganden

- 9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
- kontroll, provning eller besiktning samt andra föreskrifter som rör elektriska anläggningar, anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel eller elektriska installationer,
 - vilken utbildning och praktisk erfarenhet som krävs för att meddelas auktorisation som elinstallatör,
 - register över auktoriserade elinstallatörer och anmälda elinstallationsföretag,
 - auktorisation som elinstallatör och anmälan av elinstallationsföretag för visst slag av elinstallationsarbete,
 - ersättning för uttaget prov enligt 6 kap. 4 § och om skyldighet att ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provningen, och
 - undantag från bestämmelserna i 2 kap. 9–10 §§, och 3 kap.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016 i fråga om 7 kap. 7 § samt 9 § såvitt avser register över anmälda elinstallationsföretag och i övrigt den 1 januari 2017.

2. Behörighet som meddelats enligt elinstallatörsförordningen (1990:806) och tidigare elinstallatörsförordningen (1975:967) ska vid tillämpningen av denna lag jämföras med auktorisation enligt 3 kap. 2 §.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)⁸

dels att 9 kap. 10 kap. 1–8 §§ och 12 kap. 4 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 10 kap. 9 § ska utgå,
dels att 1 kap. 1 §, 12 kap. 1, 3 och 5 §§ samt 13 kap. 1 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken till 10 kap. ska lyda ”Avbrottsersättning”,
dels att rubriken närmast före 12 kap. 4 § ska lyda ”Särskilt om tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet” *dels* att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 12 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §⁹

I denna lag ges föreskrifter om elektriska anläggningar, om handel med el i vissa fall *samt om elsäkerhet*.

I denna lag ges föreskrifter om elektriska anläggningar *samt* om handel med el i vissa fall.

Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2017:xxx).

11 kap.

12 a §

Bestämmelser om skadestånd finns också i elsäkerhetslagen (2017:xxx).

12 kap.

1 §¹⁰

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, *såvitt avser* frågor om *elsäkerhet och* driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, *när det gäller* frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

⁸ Senaste lydelse av

9 kap. 2 § 2007:217

9 kap. 2 a § 2009:23

9 kap. 9 § 2009:23

10 kap. 1 § 2007:217

12 kap. 4 § 1998:665.

⁹ Senaste lydelse 2008:265.

¹⁰ Senast lydelse 2011:712.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Prop. 2015/16:163
Bilaga 2

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 och 10 kap. samt 11 kap. 1–12 §§ och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 och 11 kap. 1–12 §§ och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

3 §¹¹

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser *elsäkerhet* eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,

2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, eller

3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,

2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, eller

3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

5 §

För tillsyn som avser *elsäkerhet* eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

Om det behövs för tillsynen avseende elsäkerhet, får tillsynsmyndigheten hos tillverkare, importörer, grossister och detaljhandlare för provning ta ut ett eller flera exemplar av en anordning, avsedd att anslutas till en elektrisk anläggning, eller elektrisk materiel som har införts eller skall införas på marknaden.

För tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

¹¹ Senaste lydelse 2011:712.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning för uttaget prov och om skyldighet att ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provning.

Polismyndigheten *skall* lämna det biträde som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten *ska* lämna det biträde som behövs för tillsynen.

13 kap.

1 §¹²

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §,

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §,
eller

2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 11 §,
eller

2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 11 §.

3. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § andra stycket eller 9 kap. 1 § andra stycket.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 2 kap. 17 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet,

1. bryter mot 2 kap. 17 §, *eller*
2. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § andra stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

Förteckning över remissinstanserna

Riksdagens ombudsmän (JO), Svea Hovrätt, Linköpings tingsrätt, Kamrarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Karlstad, Domstolsverket, Datainspektionen, Kommerskollegium, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statens skolverk, Boverket, Universitets- och högskole- rådet, Energimarknadsinspektionen, Elsäkerhetsverket, Statens energi- myndighet, Försvarmakten, Affärsverket svenska kraftnät, Konsument- verket, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Trafikverket, Transport-styrel- sen, Sjöfartsverket, Arbetsmiljöverket, Sveriges Kommuner och Lands- ting, Landsorganisationen i Sverige (LO), Myndigheten för yrkeshög- skolan, SWEDAC, Svenska elektrikerförbundet (och SEKO), Civilingen- jörsförbundet, Unionen, Elektriska installatörs-organisationen (EIO), Standard solutions group (SSG), Teknikföretagen, Svensk Energi, Sollentuna Energi, Villaägarnas riksförbund, Fastighetsägarna Sverige, Vasakronan, Specialfastigheter i Sverige AB, AB Svenska bostäder, SBC Sveriges BostadsrättsCentrum AB, Bostadsrätterna, Sveriges Allmän- nyttiga Bostadsföretag (SABO), Lernia, STF Ingenjörutbildning AB, Teknikutbildarna, Eltrygg Miljö AB, Föreningen för industriell elteknik, Kyl- och värmepumpföretagen, Stagevision, Svensk Ventilation, Geotec, VVS företagen, Svenska Kyl- & Värmepumpföreningen, SWEPUMP, Portgruppen, Bravida, Elajo, Billerud Korsnäs, Svenskt Näringsliv, Svensk teaterteknisk förening

Härutöver har Sveriges byggindustrier, Elektriska nämnden, Förening- en byggherrarna och Hissförbundet inkommit med yttranden.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till elsäkerhetslag

Härmed föreskrivs följande.

1 § Denna lag syftar till att främja hög elsäkerhet och förebygga risk för skador på grund av el på människor och egendom.

Särskilda bestämmelser om elektromagnetisk kompatibilitet finns i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet.

Ordförklaringar

2 § Med *elektrisk anläggning* avses i denna lag en anläggning för produktion, överföring eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den.

Om olika delar av en och samma anläggning har skilda innehavare, anses varje sådan del som en särskild anläggning. Om en anläggning för användning av el är ansluten till en eller flera andra sådana anläggningar och anläggningarna har samma innehavare, ska anläggningarna anses som en och samma anläggning.

3 § I denna lag avses med

starkströmsanläggning: en elektrisk anläggning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,

elektrisk utrustning: en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, överför, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning, och

säkerhetsbrist i el: el som inte är så säker som skäligen kan förväntas.

4 § Med *elinstallationsarbete* avses i denna lag arbete som avser

1. utförande, ändring eller reparation av en elektrisk starkströmsanläggning,

2. att fast ansluta en elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning, eller

3. att i fråga om en elektrisk utrustning som är fast ansluten till en starkströmsanläggning koppla loss utrustningen från starkströmsanläggningen.

5 § I denna lag avses med

elinstallationsföretag: en näringsidkare som yrkesmässigt utför elinstallationsarbete,

elinstallatör: en fysisk person som är auktoriserad att utföra elinstallationsarbete, och

yrkesperson: en fysisk person vars kunskaper och färdigheter säkerställs genom ett egenkontrollprogram enligt denna lag.

6 § Den som har en starkströmsanläggning ska

1. fortlöpande kontrollera att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada, och

2. se till att arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen görs på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada.

7 § Om en elektrisk anläggning kan vålla person- eller sakskada eller driftstörning genom inverkan på en annan redan befintlig elektrisk anläggning, ska innehavaren av den förstnämnda anläggningen vidta de åtgärder som behövs vid den anläggningen för att förebygga sådan skada eller störning.

8 § Om en elektrisk anläggning kan vålla sakskada genom inverkan på en redan befintlig naturgasledning, som det krävs koncession för enligt naturgaslagen, ska innehavaren av den elektriska anläggningen vidta de åtgärder som behövs vid den anläggningen för att förebygga sådan skada.

9 § Om det i fråga om en elektrisk ledning eller en skyddsanordning som hör till den ledningen ska utföras arbete som är farligt på grund av närhet till en luftledning för starkström och innehavaren av den förstnämnda ledningen begär det, ska innehavaren av starkströmsledningen ta den ur drift så länge som det är nödvändigt för arbetet.

10 § Den som begär ett driftavbrott enligt 9 § ska ersätta den kostnad och skada som avbrottet medför för innehavaren av starkströmsledningen.

11 § Den som har en starkströmsanläggning med en spänning som överstiger 1 000 volt mellan fasledare där det vid enfasigt fel kan uppkomma jordslutningsström med större styrka än 500 ampere och får kännedom om att det har tillkommit en elektrisk anläggning för svagström eller för starkström med en spänning av högst 1 000 volt mellan fasledare, ska vidta de åtgärder som behövs vid den förstnämnda anläggningen för att förebygga skada eller störning.

Åtgärderna ska vara ändamålsenliga för att förebygga att anläggningen genom induktion eller förhöjda markpotentialer påverkar den andra anläggningen och orsakar person- eller sakskada eller annan störning än ljudstörning.

12 § En innehavare av en tillkommen anläggning som genom bristande planläggning av anläggningens utförande eller på annat sätt har orsakat att kostnaden för åtgärder enligt 11 § blivit väsentligt högre än nödvändigt, ska svara för merkostnaden.

13 § Vid tillämpningen av 7–12 §§ ska en elektrisk anläggning

1. anses ha tillkommit då den togs i bruk och, om olika delar av anläggningen har tagits i bruk vid skilda tidpunkter, varje sådan del anses som en särskild anläggning, och

2. bedömas som ny om den flyttas eller ändras i fråga om utförande eller drift och därigenom ökar risken för skada eller störning.

14 § Om nödvändigt skydd enligt 7, 8 eller 11 §§ kan uppnås med bättre verkan eller till lägre kostnad genom någon åtgärd vid en annan anläggning ska innehavaren av den anläggningen utföra åtgärden.

Den som utfört åtgärden har rätt att få ersättning för de utgifter som varit nödvändiga av den som enligt 7, 8 eller 11 §§ är skyldig att vidta åtgärder. Om åtgärden inneburit en fördel för anläggningen i form av minskning av utgifterna för dess underhåll och drift eller annan stadigvarande förbättring av driften, ska ersättningen minskas i motsvarande mån.

15 § Om ett område för sjötrafik i avsevärd omfattning kommer att trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än en elektrisk ledning medger, är innehavaren av ledningen skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för åtgärdena.

Skyldigheter i fråga om elektrisk utrustning

16 § Den som för användning inom landet tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar eller distribuerar en elektrisk utrustning ska se till att utrustningen uppfyller gällande säkerhetskrav.

Den som installerar en elektrisk utrustning ska se till att utrustningen uppfyller gällande säkerhetskrav.

17 § Den som äger eller på annat sätt ansvarar för användningen av en elektrisk utrustning ska se till att den underhålls på ett godtagbart sätt och används på ett sätt som inte riskerar säkerheten.

18 § Den som använder en elektrisk utrustning ska försäkra sig om att den är säker för användning.

19 § Den som har en elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning ska

1. fortlöpande kontrollera att utrustningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada, och

2. se till att arbete som utförs på eller i anslutning till utrustningen görs på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada.

Auktorisation för elinstallationsarbete

20 § Den som har tillfredsställande utbildning och praktisk erfarenhet ska efter ansökan ges auktorisation som elinstallatör. Auktorisation får inte ges den som har visat oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att vara auktoriserad.

Auktorisation ges för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av sådant arbete.

21 § Tillsynsmyndigheten prövar frågor om auktorisation av elinstallatörer.

22 § Den som uppfyller de villkor för tillfällig yrkesutövning som gäller enligt lagen (2016:000) om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som meddelas i anslutning till den lagen ska vid tillämpningen av denna lag anses vara auktoriserad.

Elinstallationsföretag

23 § Ett elinstallationsföretag måste ha minst en auktoriserad elinstallatör som ska verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

24 § Ett elinstallationsföretag ska

1. se till att elinstallationsarbete endast utförs av en elinstallatör eller en yrkesperson, och

2. utöva egenkontroll över arbetet enligt ett egenkontrollprogram som säkerställer att elinstallationsarbete utförs enligt de krav som ställs i denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Skyldighet att anmäla elinstallationsarbete

25 § Ett elinstallationsföretag som ska utföra arbete på andras anläggningar ska anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Anmälan kan göras för alla slag av elinstallationsarbeten eller för visst slag av sådant arbete. Arbetet får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Utförande av elinstallationsarbete

26 § Elinstallationsarbete ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot person- eller sakskada.

27 § Elinstallationsarbete får utföras endast av

1. en elinstallatör som är auktoriserad för arbetet, eller

2. en yrkesperson i ett elinstallationsföretag som omfattas av företagets egenkontrollprogram enligt 24 §.

Ansvar för skada genom inverkan av el från en starkströmsanläggning

28 § Om en personskada eller sakskada orsakas genom inverkan av el från en starkströmsanläggning, ska innehavaren av den starkströmsanläggning som elen senast kommit från ersätta skadan. Skadeståndsansvaret gäller även om det inte följer av allmänna skadeståndsbestämmelser.

Första stycket gäller inte

1. den som innehar en starkströmsanläggning för produktion av el där generatorm har en märkeffekt om högst 50 kilovoltampere,

2. den som innehar en starkströmsanläggning som är avsedd för användning av el och som tillförs el med en spänning av högst 250 volt mellan en ledare och jord eller, vid icke direkt jordat system, mellan två ledare,

3. om skadan skett på en annan elektrisk anläggning eller på en naturgasledning som det krävs koncession för enligt naturgaslagen (2005:403), eller

4. om starkströmsanläggningen utgörs av en inrättning för godsbefordran eller är avsedd för en sådan inrättnings behov och skadan uppkommit på egendom som har blivit mottagen för sådan befordran.

Ansvar för skada som orsakas av säkerhetsbrist i el

29 § Om en personskada eller sakskada orsakas av säkerhetsbrist i el som satts i omlopp från en elektrisk anläggning med egen generator eller transformator, ska anläggningens innehavare ersätta skadan.

I fråga om sakskada gäller första stycket endast skada på egendom som till sin typ vanligen är avsedd för enskilt ändamål och som den skadelidande vid tiden för skadan använde huvudsakligen för enskilt ändamål.

Avtalsvillkor som inskränker skadeståndsskyldigheten är utan verkan.

30 § Skadeståndansvaret enligt 29 § gäller inte den som

1. visar att elen sattes i omlopp utanför en näringsverksamhet,

2. gör sannolikt att säkerhetsbristen har uppkommit efter att elen sattes i omlopp,

3. visar att säkerhetsbristen beror på att elen måste stämma överens med tvingande föreskrifter som har meddelats av en myndighet, eller

4. visar att det med hänsyn till det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då elen sattes i omlopp inte var möjligt att upptäcka säkerhetsbristen.

Ansvar för skada vid driftstörning

31 § Om en personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada orsakas av att el från en elektrisk anläggning stör driften vid en annan elektrisk anläggning och störningen uppstått till följd av uppsåt eller vårdslöshet hos innehavaren av den förstnämnda anläggningen, ska den innehavaren ersätta skadan.

32 § Ägaren till en elektrisk starkströmsanläggning som upplåtit nyttjanderätten helt eller delvis till någon annan svarar ändå för skada som ska ersättas enligt denna lag som om ägaren är innehavare. Ägaren är dock inte ansvarig med annan egendom än den som har upplåtits.

Om ägaren har betalat ersättning i ett sådant fall som avses i första stycket får ägaren kräva tillbaka den av nyttjanderättshavaren.

Bestämmande av skadestånd

33 § Vid bestämmande av ersättning för skada enligt 28, 29 eller 31 § ska 5 kap. skadeståndslagen (1972:207) tillämpas.

När ersättning för sakskada bestäms enligt 29 § ska ett belopp om 3 500 kronor avräknas.

Skadelidandes medvållande

34 § Om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skada, ska

1. i fråga om ersättning enligt 28 § första stycket eller 31 §, bestämmelserna om jämkning i 6 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207) tillämpas, och

2. i fråga om ersättning enligt 29 §, skadeståndet bestämmas efter vad som är skäligt.

Preskription

35 § Talan om ersättning ska väckas

1. i fråga om ersättning enligt 28 § första stycket eller 31 § inom två år från det att skadan inträffade, och

2. i fråga om ersättning enligt 29 § inom tre år från det att den som vill ha ersättning fick eller borde ha fått kännedom om att fordringen kunde göras gällande, dock senast tio år från det att den som påstås vara skadeståndsskyldig tillhandahöll elen.

Den som inte väcker talan i tid har inte rätt till ersättning enligt de angivna bestämmelserna.

Tillsynsmyndighet

36 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) ska utöva tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Tillsynen omfattar inte bestämmelserna om skadestånd i 28–35 §§.

Upplysningar och handlingar

37 § Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

En sådan begäran gäller omedelbart och får förenas med vite.

Tillträde och provning

38 § För tillsyn har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

39 § Om det behövs för tillsynen, får tillsynsmyndigheten hos den som tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar eller distribuerar en elektrisk utrustning för provning ta ut ett eller flera exemplar av elektrisk utrustning som

1. är avsedd att anslutas till en elektrisk anläggning, eller
2. har införts eller ska införas på marknaden.

40 § Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen enligt 38 och 39 §§.

Förelägganden

41 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att de föreskrifter som omfattas av tillsynen ska följas.

Ett sådant föreläggande gäller omedelbart och får förenas med vite.

42 § Om någon inte följer ett föreläggande enligt 41 §, får tillsynsmyndigheten besluta att rättelse ska göras på bekostnad av den som föreläggandet riktas mot.

Förbud

43 § Tillsynsmyndigheten får

1. förbjuda användning av en elektrisk anläggning som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå,

2. förbjuda tillhandahållande eller användning av elektrisk utrustning som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå eller som inte är kontrollerad, provad, besiktigad eller dokumenterad enligt gällande föreskrifter, och

3. helt eller delvis förbjuda tillhandahållande av elinstallationstjänster som inte uppfyller kraven i denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, om ett föreläggande enligt 41 § inte följts och det finns skäl att befara att det medför fara för elsäkerheten.

Ett förbud enligt första stycket gäller omedelbart, får förenas med vite och får verkställas.

44 § Tillsynsmyndigheten får återkalla eller inskränka en auktorisation som har getts enligt 20 §, om elinstallatören visar oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete eller på annat sätt visar sig uppenbart olämplig för auktorisationen.

En auktorisation får återkallas eller inskränkas för viss tid.

Varning

45 § I stället för att återkalla eller inskränka en auktorisation får tillsynsmyndigheten i mindre allvarliga fall varna en elinstallatör.

Dispens

46 § Den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från kraven i denna lag.

Bemyndiganden

47 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. beskaflenhet, placering, provning, kontroll, besiktning, användning och skötsel av elektriska starkströmsanläggningar och elektrisk utrustning som är avsedd att anslutas till en starkströmsanläggning samt om arbete på eller i anslutning till sådana anläggningar och utrustning,

2. tillståndsplikt eller anmälningsplikt för uppförande, ändring eller borttagning av starkströmsanläggningar,

3. skyldighet för innehavare av nätkoncession enligt ellagen (1997:857) eller en starkströmsanläggning att anmäla olycksfall eller driftstörningar,

4. skyldigheter vid framdragande av svagströmsledning,

5. säkerhetskrav som avses i 16–18 §§,

6. skyldigheter i fråga om information som ska följa med elektrisk utrustning,

7. skyldigheter att i fråga om elektrisk utrustning vidta skadeförebyggande arbete och vidta åtgärder när det finns anledning att anta att sådan utrustning inte överensstämmer med säkerhetskraven,

8. vilken utbildning och praktisk erfarenhet som krävs för att bli auktoriserad som elinstallatör,

9. sådana slag av elinstallationsarbete för auktorisation enligt 20 § andra stycket eller anmälan enligt 25 §,

10. vad ett egenkontrollprogram ska innehålla,

11. avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag,

12. ersättning för uttaget prov enligt 39 § och om skyldighet att ersätta kostnaderna för provningen, och

13. sådana undantag från kraven i 16–27 §§ som det finns särskilda skäl för.

48 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot

1. en skyldighet som en innehavare av starkströmsanläggning eller elektrisk utrustning har enligt 6 eller 19 §,
2. krav för att få utföra elinstallationsarbete enligt 27 §, eller
3. ett förbud enligt 43 § 3.

49 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot skyldigheten att ha auktoriserad elinstallatör enligt 23 §,
2. bryter mot skyldigheten att ha egenkontrollprogram enligt 24 § 2,
3. utför elinstallationsarbete utan att ha gjort anmälan enligt 25 §, eller
4. bryter mot ett säkerhetskrav i 16, 17 eller 18 § eller en föreskrift som meddelats med stöd av 47 § 5, 6 eller 7.

50 § Till ansvar enligt denna lag ska inte dömas i ringa fall eller om gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken.

51 § Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande får inte dömas till straff enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Förverkande

52 § En elektrisk anläggning eller elektrisk utrustning som varit föremål för brott enligt denna lag ska förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för sådan egendom kan värdet av egendomen förklaras förverkat. Även utbytet av brott enligt denna lag ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Överklagande

53 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 20, 37–39 och 41–45 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.
 2. Den som med stöd av äldre föreskrifter har fått behörighet som elinstallatör ska vid tillämpningen av denna lag anses vara auktoriserad enligt 20 §.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härmed föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)¹³

dels att 9 kap, 10 kap. 1–8 §§ och 12 kap. 4 § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 10 kap. 1, 2 och 4–9 §§ ska utgå,
dels att 1 kap 1 §, 12 kap. 1, 3 och 5 §§ och 13 kap. 1 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken till 10 kap. ska lyda ”Avbrottsersättning”,
dels att rubriken närmast före 12 kap. 4 § ska lyda ”Särskilt om tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet”,
dels att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 12 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹⁴

I denna lag ges föreskrifter om elektriska anläggningar, om handel med el i vissa fall *samt om elsäkerhet*.

I denna lag ges föreskrifter om elektriska anläggningar *och* om handel med el i vissa fall.

Bestämmelser om elsäkerhet finns i elsäkerhetslagen (2017:000).

11 kap.

12 a §

Bestämmelser om ansvar för skada genom inverkan av el finns i elsäkerhetslagen (2017:000).

12 kap.

1 §¹⁵

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, *såvitt avser* frågor om *elsäkerhet och drift-*

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, *när det gäller* frågor om driftsäkerheten

¹³ Senast lydelse av
9 kap. 2 § 2007:217
9 kap. 2 a § 2009:23
9 kap. 9 § 2009:23

10 kap. 1 § 2007:217
12 kap. 4 § 1998:665.

¹⁴ Senaste lydelse 2008:265.

¹⁵ Senast lydelse 2011:712.

säkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 och 10 kap. samt 11 kap. 1–12 §§ och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

3 §¹⁶

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser *elsäkerhet eller* driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, 1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,

2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, eller

3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

5 §

För tillsyn som avser *elsäkerhet eller* driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

Om det behövs för tillsynen avseende elsäkerhet, får tillsynsmyndigheten hos tillverkare, importörer, grossister och detaljhandlare för provning ta ut ett eller flera exemplar av en anordning, avsedd att anslutas till en elektrisk anläggning, eller elektrisk materiel som har införts eller skall införas på marknaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

För tillsyn som avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

¹⁶ Senaste lydelse 2011:712.

meddela föreskrifter om ersättning för uttaget prov och om skyldighet att ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provning.

Polismyndigheten *skall* lämna det biträde som behövs för tillsynen.

Prop. 2015/16:163
Bilaga 4

Polismyndigheten *ska* lämna det biträde som behövs för tillsynen.

13 kap.

1 §¹⁷

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §,	1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §,
<i>eller</i>
2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 11 §,
<i>eller</i>	2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 11 §.
3. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § andra stycket eller 9 kap. 1 § andra stycket.	

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 2 kap. 17 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 17 §, *eller*
2. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § andra stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

¹⁷ Senaste lydelse 2006:926.

Förslag till lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse

Härmed föreskrivs i fråga om lagen (1966:742) om hotell- och pensionat-
rörelse¹⁸

dels att 11 § ska upphöra att gälla,
dels att 18 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹⁹

Till penningböter döms den som
underlåter att

a. fullgöra anmälningsskyldighet
enligt 8 §;

*b. enligt 11 § föranstalta om
undersökning eller anskaffa eller
förvara intyg.*

Till penningböter döms den som
låter bli att fullgöra anmälnings-
skyldighet enligt 8 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

¹⁸ Senaste lydelse av lagens rubrik 1975:599.

¹⁹ Senaste lydelse 1991:293.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-03-10

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Agneta Bäcklund.

Elsäkerhet

Enligt en lagrådsremiss den 25 februari 2016 (Miljö- och energidepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. elsäkerhetslag,
2. lag om ändring i ellagen (1997:857),
3. lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatvård.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Johan Lundberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om elsäkerhetslag

1 §

I lagförslaget finns åtskilliga bestämmelser som gäller personskada och/eller sakskada. Olika uttryck för detta förekommer i lagtexten. En enhetlig benämning bör väljas.

Lagrådet föreslår att första stycket ges följande lydelse.

Denna lag syftar till att främja hög elsäkerhet och minska risker för att el orsakar personskada eller sakskada.

4 §

I paragrafen definieras elinstallationsarbete i tre punkter. Den första punkten har en så allmän och vidsträckt utformning att det kan ifrågasättas om inte de två följande punkterna omfattas av den första punkten och därmed är överflödiga.

Om punkterna behålls, föreslår Lagrådet att den första punkten ges följande lydelse så att den i formellt hänseende bättre överensstämmer med de andra punkterna.

1. att utföra, ändra eller reparera en elektrisk starkströmsanläggning,

Tredje punkten kan i förenklande syfte ges följande lydelse.

3. att koppla loss en elektrisk utrustning från en starkströmsanläggning som utrustningen är fast ansluten till.

I paragrafen finns en definition av ordet ”yrkesperson”. Definitionen tar sikte på personer som inte är auktoriserade elinstallatörer och som arbetar inom ramen för ett elinstallationsföretags egenkontrollprogram. Beteckningen ”yrkesperson” framstår inte som särskilt träffande eller upplysande. Under föredragningen har anförts att ”yrkesman” är den gängse beteckningen i branschen. Emellertid förekommer yrkesmän i andra branscher. Ett ord som anger vilken bransch det är fråga om, t.ex. ”elektriker”, vore att föredra.

6 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Den som innehar en starkströmsanläggning ska se till att

1. det fortlöpande kontrolleras att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada, och
2. arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen görs på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot personskada och sakskada.

7 och 8 §§

Enligt den föreslagna lydelsen reglerar 7 § situationen att en elektrisk anläggning kan vålla personskada eller sakskada eller driftstörning genom inverkan på en annan redan befintlig elektrisk anläggning. Enligt 8 § är situationen den att en elektrisk anläggning kan vålla sakskada genom inverkan på en redan befintlig naturgasledning som det krävs koncession för enligt naturgaslagen (SFS-nummer bör anges i lagtexten). Vid föredragningen har upplysts att vad som avses är att en anläggning som tillkommer inverkar på en tidigare tillkommen anläggning resp. naturgasledning. Denna tidsmässiga aspekt bör uttryckas tydligare i lagtexten, t.ex. så att en nytillkommen elektrisk anläggning kan vålla personskada, sakskada eller driftstörning, resp. sakskada, genom inverkan på en redan befintlig anläggning resp. naturgasledning.

En fråga som bör besvaras under den fortsatta beredningen är vad som krävs för att en naturgasledning ska anses vara befintlig.

9 §

Lagrådet föreslår att uttrycket ”i fråga om” ersätts med ordet ”på”.

12 §

I paragrafen föreskrivs att en innehavare av en tillkommen anläggning som ”genom bristande planläggning av anläggningens utförande eller på annat sätt” har orsakat att kostnaden för åtgärder enligt 11 § blivit väsentligt högre än nödvändigt, ska svara för merkostnaden. De citerade orden är överflödiga och kan utgå. Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Om en innehavare av en tillkommen anläggning har orsakat att kostnaden för åtgärder enligt 11 § blivit väsentligt högre än nödvändigt, ska innehavaren svara för merkostnaden.

13 §

I paragrafen förklaras vad det innebär att en anläggning har tillkommit och när den ska bedömas som ny. Förklaringarna ska användas vid tillämpningen av 7–12 §§. Ordet ”ny” förekommer inte i dessa paragrafer. Ordet ”tillkommen” finns bara i 11 och 12 §§. Under den fortsatta beredningen bör utvecklas hur paragrafen ska tillämpas och varför det görs en distinktion mellan en ”ny” och en ”tillkommen” anläggning. En särskild fråga i sammanhanget är varför en anläggning är ny bara om risken för skada eller störning ökar genom att anläggningen flyttas eller ändras.

16 §

I paragrafen föreskrivs i två stycken att den som på angivna sätt befattar sig med elektrisk utrustning ska se till att utrustningen uppfyller gällande säkerhetskrav. Första, men inte andra, stycket begränsas till användning inom landet. Det framgår inte varför begränsningen inte behövs vid installation av elektrisk utrustning. Om det inte är avsett, bör styckena kunna föras samman till ett stycke med t.ex. följande lydelse.

Den som för användning inom landet tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar, distribuerar eller installerar en elektrisk utrustning ska se till att utrustningen uppfyller gällande säkerhetskrav.

17 och 18 §§

Enligt 17 § ska den som äger eller på annat sätt ansvarar för användningen av en elektrisk utrustning se till att den underhålls på ett godtagbart sätt och används på ett sätt som inte riskerar säkerheten. Med denna utformning blir straffansvaret vidsträckt och otydligt. Lagrådet föreslår att uttrycket ”äger eller på annat sätt ansvarar för” ersätts av ordet ”innehar” (jfr 6 och 19 §§).

19 §

Lagrådet föreslår att paragrafen utformas efter mönster av Lagrådets förslag till lydelse av 6 §.

20 §

I paragrafen finns bestämmelser om auktorisation av elinstallatörer. Det föreskrivs att auktorisation inte får ges den som har visat oskicklighet eller försummelse vid elinstallationsarbete. Frågan inställer sig om en försummelse eller oskicklighet ska vara diskvalificerande för all framtid.

26 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Elinstallationsarbete ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada.

28 §

Lagrådet föreslår att paragrafen inleds på följande sätt.

Om en personskada eller sakskada orsakas av el - - -

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Tillsynsmyndigheten har rätt att efter föreläggande få de upplysningar och ta del av de handlingar som myndigheten begär för tillsynen.

Ett sådant föreläggande gäller omedelbart och får förenas med vite.

39 §

I klarhetens intresse föreslår Lagrådet att orden ”för provning” placeras efter ordet ”exemplar”.

47 §

Lagrådet föreslår att ordet ”sådan” förs in före ordet ”utrustning” sist i punkten 1 och att punkten 9 ges följande lydelse.

9. de slag av elinstallationsarbete för vilka auktorisation kan ges enligt 20 § andra stycket och de för vilka anmälan kan göras enligt 25 §,

52 §

Enligt paragrafen ska en elektrisk anläggning eller en elektrisk utrustning som varit föremål för brott enligt lagen förklaras förverkad. Under den fortsatta beredningen bör klargöras vad det i detta sammanhang innebär att egendom ”varit föremål för brott”.

53 §

I paragrafen föreskrivs att tillsynsmyndighetens beslut enligt ett antal uppräknade paragrafer får överklagas. I uppräknningen ingår inte 46 §. Lagrådet förutsätter att det är ett förbiseende och att beslut i fråga om dispens i enskilda fall ska få överklagas.

Förslaget till lag om ändring i ellagen

11 kap. 12 a §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Bestämmelser om ansvar för skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2017:000).

Förslaget till lag om ändring i lagen om hotell- och pensionatrvärelse

18 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Till penningböter döms den som inte fullgör anmälningskyldighet enligt 8 §.

Miljö- och energidepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 april 2016

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Romson, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Persson, Hultqvist, Hellmark Knutsson, Lövin, Regnér, Andersson, Ygeman, Bolund, Kaplan, Damberg, Bah Kuhnke, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Wikström, Hadzialic

Föredragande: statsrådet Baylan

Regeringen beslutar proposition Elsäkerhet

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Elsäkerhetslag	47 §	
Lag om ändring i ellagen (1997:857)	9 kap. 1 §	
